

UNIWERSYTET IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU

Wydział Neofilologii
Instytut Lingwistyki Stosowanej

Międzynarodowa jubileuszowa konferencja naukowa Internationale wissenschaftliche Jubiläumskonferenz

LINGWISTYKA STOSOWANA: DOŚWIADCZENIA I PERSPEKTYWY
ANGEWANDTE LINGUISTIK: ERFAHRUNGEN UND PERSPEKTIVEN

16-17. 10. 2015

Poznań

Program konferencji i abstrakty
Konferenzprogramm und Abstracts

Literatura Interkulturowa
Cultural Areas Studies
Begegnungsdidaktik
Sprachandragogik
Textlinguistik
Fachsprache
Narratologie
Gesprächsanalyse
Medienlinguistik
Media Didactics
Contrastive Linguistics
Translation Valenz
Wielojęzyczność
Diskurslinguistik
Transkulturowość
Übersetzungspraxis
Erinnerungsorte
Semiotyka
Interkulturowość
Syntax
Übersetzungstheorie
Pragmalinguistik
Glottodidactica
Analiza Dyskursu
Diversität

Honorowy patronat/Unter der Schirmherrschaft von:

Prezydent Miasta Poznania, Jacek Jaśkowiak

JM Rektor UAM, prof. zw. dr hab. Bronisław Marciniak

Dziekan Wydziału Neofilologii, prof. zw. dr hab. Teresa Tomaszewicz

Patronat i sponsorzy / In Kooperation mit:

Lingwistyka stosowana: doświadczenia i perspektywy

Instytut Lingwistyki Stosowanej Wydziału Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu obchodzi w roku akademickim 2015/2016 **pięćdziesiątą rocznicę utworzenia Zakładu Językoznawstwa Stosowanego** – będącego antenatem dzisiejszego Instytutu – oraz wydania pierwszego numeru czasopisma *Glottodidactica*. W roku obecnym mija również dziesiąta rocznica przekształcenia Katedry Glottodydaktyki i Translatoryki w Instytut Lingwistyki Stosowanej.

W związku z tak ważnymi rocznicami Instytut Lingwistyki Stosowanej ma zaszczyt zaprosić Państwa na **jubileuszową konferencję naukową**, która odbędzie się w dniach:

16–17 października 2015 r. w Poznaniu

Tematem konferencji będą dotychczasowe osiągnięcia w dziedzinie lingwistyki stosowanej. Przedstawione zostaną zarówno osiągnięcia poznańskiej szkoły lingwistyki stosowanej, jak i badania z innych ośrodków w kraju i zagranicą z obszaru językoznawstwa i translatoryki, dydaktyki języków obcych, wielojęzyczności, komunikacji i mediacji interkulturowej, a także dydaktyki literatury, mediów i kultury.

Angewandte Linguistik: Erfahrungen und Perspektiven

Das Institut für Angewandte Linguistik der Neuphilologischen Fakultät der Adam-Mickiewicz-Universität zu Posen feiert im akademischen Jahr 2015/2016 den 50. Jahrestag der Gründung des Lehrstuhls für Angewandte Sprachwissenschaft — des Vorläufers des heutigen Instituts — und der Ausgabe der ersten Nummer der Zeitschrift *Glottodidactica*. Dieses Jahr begehen wir zugleich den 10. Jahrestag der Umwandlung des Lehrstuhls für Glottodidaktik und Translatorik in das heutige Institut für Angewandte Linguistik.

Anlässlich dieser beiden bedeutenden Jubiläen veranstaltet das Institut für Angewandte Linguistik der Adam-Mickiewicz-Universität

am 16. und 17. Oktober 2015 in Posen

eine wissenschaftliche Jubiläumskonferenz, zu der wir Sie recht herzlich einladen.

Die thematischen Schwerpunkte der Konferenz bilden sowohl die Errungenschaften der Posener Schule der Angewandten Linguistik als auch die Forschungsergebnisse von Wissenschaftlern aus den polnischen und ausländischen Forschungszentren auf dem Gebiet der Sprachwissenschaft und der Translatorik, Fremdsprachendidaktik, Mehrsprachigkeit, der interkulturellen Kommunikation und Mediation sowie der Literatur-, Medien- und Kulturdidaktik.

Komitet naukowy / Wissenschaftliche Leitung:

Przewodnicząca /Vorsitzende:

prof. zw. dr hab. Izabela Prokop

Honorowy przewodniczący / Ehrenvorsitzender:

em. prof. zw. dr hab. Waldemar Pfeiffer

Członkowie / Mitglieder:

prof. UAM dr hab. Sylwia Adamczak-Krysztofowicz

prof. UAM dr hab. Camilla Badstübner-Kizik

prof. UAM dr hab. Joanna Kubaszczyk

prof. UAM dr hab. Marcin Maciejewski

prof. zw. dr hab. Alicja Sakaguchi

prof. UAM dr hab. Barbara Skowronek

prof. UAM dr hab. Aldona Sopata

prof. UAM dr hab. Danuta Wiśniewska

prof. UAM dr hab. Stephan Wolting

Komitet organizacyjny / Organisationsbüro:

Przewodniczący / Vorsitzende:

prof. UAM dr hab. Sylwia Adamczak-Krysztofowicz

dr Augustyn Surdyk

Członkowie / Mitglieder:

dr Magdalena Jurewicz

dr Joanna Kic-Drgas

dr Dorota Owczarek

dr Paweł Rybszleger

dr Katarzyna Trojan

Mag. Eva Teshajev

dr Anna Urban

dr Joanna Woźniak

dr Nadja Zuzok

Instytut Lingwistyki Stosowanej
Wydział Neofilologii
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Collegium Hipolita Cegielskiego, ul. 28 Czerwca 1956 r. nr 198, 61-485
Poznań,
tel. (061) 829 29 25, fax: 829 29 26, www.ils.amu.edu.pl

Konferencja objęta honorowym patronatem /
Die Konferenz steht unter der Schirmherrschaft von:

JM Rektora UAM / Rektor der Adam-Mickiewicz-Universität
prof. zw. dr. hab. Bronisława Marciniaka

Dziekana Wydziału Neofilologii UAM / Dekanin der
Neuphilologischen Fakultät
prof. zw. dr hab. Teresy Tomasziewicz

oraz / und

Prezydenta Miasta Poznania /
Oberbürgermeister der Stadt Posen
Jacka Jaśkowiaka

POZnań*

Patronat Honorowy
Prezydenta Miasta Poznania

Patronat biznesowy / Partner aus der Wirtschaft:

**ZRUG Sp. z o. o. ul. Gdyńska 45
61-016 Poznań www.zrug.pl**

**BOWA POLSKA Sp. z o.o. Złotkowo, ul. Obornicka
10 62-002 Suchy Las**

Patronat medialny / in Kooperation mit:

O Instytucie

Instytut prowadzi badania w zakresie szeroko pojętego językoznawstwa stosowanego, a szczególnie w dziedzinie translatoryki, studiów kontrastywnych, interdyscyplinarnych badań nad dyskursem, komunikacji interkulturowej, glottodydaktyki i metodyki nauczania języków obcych oraz metodologii badań w językoznawstwie stosowanym.

Instytut kształci studentów w zakresie następujących specjalizacji:

- Glottodydaktyka,
- Translatoryka,
- Interkulturowa Komunikacja i Mediacja.

Studia są trzystopniowe: licencjackie, magisterskie i doktoranckie.

W Instytucie Lingwistyki Stosowanej kształcimy:

- nauczycieli języka niemieckiego i angielskiego,
- tłumaczy języka niemieckiego w zakresie:
 - tekstów pisanych, w tym w szczególności w obszarze ekonomii i prawa,
 - tłumaczeń ustnych, w tym w szczególności tłumaczenia konsekutywnego i symultanicznego,
- specjalistów w zakresie interkulturowej komunikacji i mediacji, przygotowanych do wykonywania zawodu menadżera kultury, mediatora, pracownika instytucji i organizacji europejskich, wydawnictw, mediów, agencji turystycznych i innych.

Językami kierunkowymi są język niemiecki i angielski. W ramach lektoratów przewidzianych w programie studiów studenci wybierają trzeci język obcy z oferty Szkoły Językowej UAM.

W dziedzinie dydaktyki prowadzimy szeroką współpracę międzynarodową w ramach m.in. programu ERASMUS, powiększając systematycznie grono partnerów zagranicznych. Główną zasadą studiów w ILS jest łączenie teorii z praktyką, dlatego staramy się zapewnić bogatą ofertę stypendiów zagranicznych dla studentów, tak, aby każdy ze studentów mógł przynajmniej jeden semestr nauki zrealizować na uczelni za granicą (m. in. na uczelniach w Niemczech, Austrii, Hiszpanii, Włoszech, Chorwacji, Rumunii, Holandii, Słowacji. Ponadto Instytut poprzez rozbudowany system praktyk dąży do odpowiedniego przygotowania studentów do wymogów rynku pracy.

Kadrę dydaktyczno-naukową stanowią wysoko wykwalifikowani wykładowcy z Polski i z zagranicy. Od roku 1991 w skład zespołu dydaktycznego wchodzi lektorzy, rekrutowani przez DAAD – Niemiecką Centralę Wymiany Akademickiej.

Instytut posiada dobrze wyposażoną własną czytelnię i pracownię komputerową, a także laboratorium językowe, sale multimedialne i salę z kabinami do tłumaczeń konferencyjnych.

Od 1966 roku Instytut wydaje własne czasopismo naukowe o międzynarodowym zasięgu **„Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics”**.

Od roku 2007 wydawana jest seria **„Język-Kultura-Komunikacja”**.

Od roku 2011 wydawana jest seria: **„Posener Beiträge zur Angewandten Linguistik”**.

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące badań naukowych, specjalizacji i programów studiów, a także kadry naukowej i struktury Instytutu znaleźć można w dalszych zakładkach naszej strony internetowej, do których odwiedzenia zachęcamy wszystkich zainteresowanych.

Troszkę historii

Jednostka organizacyjna uczelni, która była jednym z antenatów dzisiejszego Instytutu Lingwistyki Stosowanej, powstała w roku 1964 na Wydziale Filologicznym UAM jako Zakład Językoznawstwa Stosowanego, a jego założycielem i pierwszym kierownikiem był **profesor Ludwik Zabrocki**. Zakład stanowił jednostkę naukową, a jego zadaniem było przede wszystkim prowadzenie badań naukowych nad procesem nauczania języków obcych i wypracowanie nowych metod nauczania, adekwatnych do potrzeb coraz bardziej otwierającego się na świat społeczeństwa. W roku 1966 profesor Zabrocki założył czasopismo **„Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics”** (rocznik) i jako redaktor naczelny nadał mu rangę międzynarodowego forum wymiany myśli naukowej w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych. Drugim antenatem naszej jednostki był Instytut Filologii Germańskiej (wcześniej: Katedra Języków Germańskich), w którym profesor Waldemar Pfeiffer pracował od roku 1968 do roku 1975, a 1.09.1975 przeniósł się do Instytutu Językoznawstwa, nadal jednak ściśle współpracował z Instytutem Filologii Germańskiej, m.in. w latach 1986-1988 funkcjonował jako kurator Zakładu Metodyki w tym instytucie. Zakład Językoznawstwa Stosowanego w Instytucie Językoznawstwa w roku 1984 zmienił nazwę na Zakład Glottodydaktyki. W roku 1987 profesor Waldemar Pfeiffer opuścił Instytut Językoznawstwa wraz ze swoimi najbliższymi współpracownikami: z zakładu utworzył Katedrę Glottodydaktyki i kierował nią do stycznia 1996 roku. Z czasem tematyka badań naukowych jak i plany studiów Katedry Glottodydaktyki zostały wzbogacone o zakres translatoryki. W 1997 roku nazwa jednostki została poszerzona i przekształciła się w Katedrę Glottodydaktyki i Translatoryki i pod tą nazwą funkcjonowała do końca sierpnia 2005 roku. W związku z dynamicznym rozwojem w 2005 roku Katedrę przekształcono w działający po dziś dzień Instytut Lingwistyki Stosowanej.

Das Institut

Am Institut für Angewandte Linguistik wird im Bereich einer weit verstandenen Angewandten Sprachwissenschaft geforscht und gelehrt. Wichtige Schwerpunkte bilden Translationswissenschaft, kontrastive Sprachwissenschaft Polnisch-Deutsch, interdisziplinäre Diskursanalyse, Interkulturelle Kommunikation, Fremdsprachendidaktik und -methodik, Mehrsprachigkeitsforschung, Medienlinguistik, fremdsprachige Medien- und Kulturdidaktik sowie sprachwissenschaftliche Forschungsmethodologie.

Das Institut bietet folgende Studienschwerpunkte in B.A, M.A. sowie Promotionsstudiengängen an:

Fremdsprachenlehr- und -lernforschung (Glottodidaktik), Translationswissenschaft, Interkulturelle Kommunikation.

Im Rahmen eines systematisch aktualisierten Studienangebots kann neben den für die einzelnen Studienschwerpunkte obligatorischen Vorlesungen und Seminaren aus einer breiten Palette an wechselnden Zusatzmodulen gewählt werden. Die Unterrichtssprachen sind Deutsch, Englisch und Polnisch. Die Studierenden können darüber eine weitere Sprache im Rahmen des Angebots der **Sprachschule der Adam-Mickiewicz-Universität** belegen.

Das Institut unterhält ein sehr gut ausgebautes Netz an **internationalen Partnerschaften im Rahmen des ERASMUS-Programms sowie zahlreicher Universitätspartnerschaften**. Jede/r Studierende kann mindestens ein Semester lang an einer Universität außerhalb Polens studieren (u.a. an Universitäten in Deutschland, Österreich, Spanien, Italien, Kroatien, Rumänien, Holland, in der Slowakei und in Russland. Ein ausgebautes System von Praktika bereitet auf die Anforderungen des Arbeitsmarktes vor.

Die Absolventinnen und Absolventen werden für eine Tätigkeit in folgenden Berufsfeldern ausgebildet:

Lehrkraft für Deutsch und Englisch als Fremdsprachen Übersetzen und Dolmetschen in der Sprachenkonstellation Polnisch-Deutsch-Englisch, insbesondere: Textübersetzung im Bereich Wirtschaft und Recht, Konsekutiv- und Simultandolmetschen Interkulturelle Kommunikation und Mediation, u.a. in den Bereichen Kulturmanagement, Medien und Verlagswesen, Tourismus.

Am Institut arbeiten hoch qualifizierte Lehrkräfte aus Polen, Deutschland, Österreich und Großbritannien. Seit 1991 besteht ein DAAD-Lektorat. Das Lehrangebot wird durch Vorträge und Gastdozenturen ausländischer Wissenschaftlerinnen und Wissenschaftler sowie durch internationale Workshops für Studierende laufend ergänzt.

Das Institut verfügt über einen gut ausgestatteten Lesesaal, einen Computerraum, ein Sprachlabor sowie einen Raum mit Kabinen für Konferenzdolmetschen.

Seit 1966 erscheint am Institut die traditionsreiche Zeitschrift „**Glottodidactica. An International Journal of Applied Linguistics**“. Seit 2007 wird die Serie „**Język-Kultura-Komunikacja**“, seit 2011 die Serie „**Posener Beiträge zur Angewandten Linguistik**“ herausgegeben.

Aus der Institutsgeschichte Das Posener Institut für Angewandte Linguistik steht in der Tradition des 1964 von **Professor Ludwik Zabrocki** an der Adam-Mickiewicz-Universität gegründeten Lehrstuhls für Angewandte Sprachwissenschaft. Zu den Aufgaben dieses Lehrstuhls gehörte in erster Linie die wissenschaftliche Erforschung von Sprachlernprozessen und die Erarbeitung von Sprachlehrmethoden, die den Bedürfnissen einer sich zunehmend öffnenden Gesellschaft gerecht wurden. 1966 wurde hier die Zeitschrift „Glottodidactica. An Journal of Applied Linguistics“ gegründet, die zunächst als Jahrbuch erschien und durch die Bemühungen ihres Herausgebers, Ludwik Zabrocki, mit der Zeit den Rang eines internationalen Forums der Fremdsprachenlehr- und -lernforschung erhielt.

Die Wurzeln des Instituts für Angewandte Linguistik reichen auch ins Posener Institut für Germanische Philologie (ehemals: Lehrstuhl für Germanische Sprachen), in dem von 1968 bis 1975 Professor Waldemar Pfeiffer, der spätere Institutsgründer, tätig war. 1975 verlagerte er seinen Arbeitsschwerpunkt in das Institut für Sprachwissenschaft, die enge Zusammenarbeit mit dem Institut für Germanische Philologie wurde beibehalten. In den Jahren 1986-1988 betreute Professor Waldemar Pfeiffer den dortigen Fachbereich für Methodik. Der Fachbereich für Angewandte Sprachwissenschaft im Institut für Sprachwissenschaft wurde 1984 in den Fachbereich für Glottodidaktik (Sprachlehr- und -lernforschung) umgewandelt. 1987 gründete Waldemar Pfeiffer zusammen mit seinen engsten MitarbeiterInnen dann einen selbstständigen Lehrstuhl für Glottodidaktik und leitete diesen bis zum Januar 1996. Die Forschungs- und Lehrtätigkeit wurde systematisch um translationswissenschaftliche Aspekte erweitert, zwischen 1997 und 2005 bestand ein Lehrstuhl für Glottodidaktik und Translatorik. Die dynamische personelle und wissenschaftliche Entwicklung ermöglichte 2005 seine Umbildung in das heutige Institut für Angewandte Linguistik.

Plan ramowy obrad konferencji

„Lingwistyka stosowana: doświadczenia i perspektywy”

Rahmenprogramm der Konferenz

„Angewandte Linguistik: Erfahrungen und Perspektiven”

PIĄTEK / FREITAG 16.10.2015

Rejestracja uczestników konferencji i poczęstunek / Anmeldung der Konferenzteilnehmer und Imbiss:
od godz. 13:00 / ab 13:00 Uhr
Collegium Minus, ul. Wieniawskiego 1

14:00-15:00

Uroczyste otwarcie konferencji / Feierliche Eröffnung der Konferenz (Sala Lubrańskiego / Lubrański-Konferenzsaal)

JM Rektor UAM prof. zw. dr hab. Bronisław Marciniak, **Dziekan Wydziału Neofilologii UAM** prof. zw. dr hab. Teresa Tomasziewicz,
Dyrektor Instytutu Lingwistyki Stosowanej prof. zw. dr hab. Izabela Prokop,
Dyrektor założyciel Instytutu Lingwistyki Stosowanej prof. zw. dr hab. Waldemar Pfeiffer

der Rektor der Adam-Mickiewicz-Universität Prof. Dr. habil. Bronisław Marciniak,
die Dekanin der Neuphilologischen Fakultät Prof. Dr. habil. Teresa Tomasziewicz,
die Direktorin des Instituts für Angewandte Linguistik Prof. Dr. habil. Izabela Prokop,
der Gründungsdirektor des Instituts für Angewandte Linguistik Prof. Dr. habil. Waldemar Pfeiffer

Obrady plenarne / Plenarvorträge

15:00-15:30 Wykład plenarny nr 1 / Plenarvortrag Nr. 1

Prof. Dr. Dr. Csaba Földes

Position, Entwicklungsdynamik und Förderung der deutschen Sprache weltweit – im Blick der angewandten Linguistik

15:30-16:00 Wykład plenarny nr 2 / Plenarvortrag Nr. 2

prof. zw. dr hab. Sambor Grucza

Angewandte Linguistik in Polen – Zwischen Tradition und Innovation

16:00-16:30 – przerwa kawowa / Kaffeepause

16:30-17:00 Wykład plenarny nr 3 / Plenarvortrag Nr. 3

Prof. Dr. Frank G. Königs

Hindernis oder Brücke? Der Beitrag der Angewandten Linguistik zur Erforschung des Lehrens und Lernens von Fremdsprachen

17:00-18:15

Panel dyskusyjny I: Perspektywy lingwistyki stosowanej na świecie

Podiumsdiskussion I: Perspektiven der angewandten Linguistik weltweit

**Prof. Dr. Bernhard Brehmer, Prof. Dr. Almut Hille,
Prof. Dr. Bernd Müller-Jacquier, Prof. Dr. Norbert Nübler**

Prowadzenie / Leitung: prof. zw. dr hab. dr h.c. mult. Franciszek Grucza

18:15-19:15 Program literacko-muzyczny / Literarisch-musikalisches Programm

Wykonawcy / Ausführende:

Graham Knox-Crawford B.A. (gitara, śpiew / Gitarre, Gesang),

**Dr. Angela Schmidt-Bernhardt (prezentacja fragmentów książki / Lesung ausgewählter Abschnitte aus dem Buch
„Oktoberzug nach Riga. Geschichte einer Ermordung“)**

**19:30-21:30 Uroczysty bankiet w restauracji / Feierlicher Empfang im Restaurant „Ogród smaków Pani Marii”
Collegium Historicum, ul. Św. Marcin 78**

SOBOTA / SAMSTAG 17.10.2015
Instytut Lingwistyki Stosowanej / Institut für Angewandte Linguistik, ul. 28 Czerwca 1956 r. nr 198

Obrady plenarne / Plenarvorträge (sala nr A/ Raum Nr. A)

9:00-9:30 Wykład plenarny nr 4 / Plenarvortrag Nr. 4

prof. zw. dr hab. Hanna Komorowska

O dylematach nauczycieli języków obcych

9:30-10:00 Wykład plenarny nr 5 / Plenarvortrag Nr. 5

prof. zw. dr hab. Stanisław Puppel

Applied linguistics as a manifestation of endo- and egzo-symbiosis

10:00-10:45

Panel dyskusyjny II: Perspektywy lingwistyki stosowanej w Polsce

Podiumsdiskussion II: Perspektiven der angewandten Linguistik in Polen

**prof. zw. dr hab. Andrzej Kątny, prof. UAM dr hab. Beata Mikołajczyk, prof. zw. dr hab. Teresa Siek-Piskozub,
prof. UAM dr hab. Aldona Sopata, prof. zw. dr hab. Weronika Wilczyńska**

Prowadzenie / Leitung: **prof. zw. dr hab. Waldemar Pfeiffer**

10:45 – 11:05 Przerwa kawowa / Kaffeepause

Obrady w sekcjach / Sektionssitzungen:

GODZINY/ ZEIT	Sekcja / Sektion 1 A (sala nr / Raum Nr. 406) Językoznawczo-translatoryczna / Sprachwissenschaft – Übersetzungswissenschaft prowadzenie / Leitung: prof. zw. dr hab. Alicja Sakaguchi	Sekcja / Sektion 1 B (sala nr / Raum Nr. 410) Językoznawczo-translatoryczna / Sprachwissenschaft – Übersetzungswissenschaft prowadzenie / Leitung: prof. zw. dr hab. Izabela Prokop	Sekcja / Sektion 2 A (sala nr / Raum Nr. 114) Glottodydaktyczne aspekty wielojęzyczności / Glottodidaktische Aspekte der Mehrsprachigkeit prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Barbara Skowronek	Sekcja / Sektion 2 B (sala nr / Raum Nr. 218) Lingwistyczne i psycholingwistyczne aspekty wielojęzyczności Linguistische und psycholinguistische Aspekte der Mehrsprachigkeit prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Aldona Sopata
<u>11:05 – 11:35</u>	dr hab. Monika Obrębska, dr Joanna Zinczuk-Zielazna Werbalne wskaźniki lęku w sytuacji społecznej ekspozycji. Doniesienie z badań	prof. UAM dr hab. Eliza Karmińska Przekład literacki a światopogląd tłumacza. <i>Der Sandmann</i> E. T. A. Hoffmanna w przekładzie Antoniego Langego	prof. zw. dr hab. Władysław Miodunka, dr hab. Przemysław E. Gębal Od poznańskiej szkoły lingwistyki stosowanej do krakowskiej szkoły glottodydaktyki porównawczej. Glottodydaktyka polonistyczna wczoraj, dziś i jutro	Prof. Dr. Norbert Nübler Zur Spezifik polnisch-deutscher Zweisprachigkeit in Deutschland
<u>11:35 – 12:05</u>	prof. UAM dr hab. Janusz Taborek Quo vadis lexicographia? Zum Stand und Perspektiven der deutsch-polnischen Lexikografie	mgr Dagmara Płońska Psycholingwistyczny model procesu tłumaczenia Krzysztofa Hejwowskiego. Wyniki weryfikacji empirycznej	dr Aleksandra Wach, dr Marina Jakowlewa-Pawlik Ocena użyteczności języka ojczystego (polskiego) w uczeniu się gramatyki języków obcych (angielskiego i rosyjskiego): wyniki badania	Prof. Dr. Bernhard Brehmer, Martin Winski On strong and weak languages in bilingual settings: Grammatical and lexical proficiency in bilingual Polish-German speakers
<u>12:05 – 12:35</u>	dr Elżbieta Dziurewicz Vom Nutzen korpusbasierter Studien für den DaF-Unterricht. Dargestellt am Beispiel ausgewählter deutscher Phraseologismen	prof. UAM dr hab. Joanna Kubaszczyk Sposób myślenia użytkowników danego języka o rzeczywistości pozajęzykowej a tzw. „językowy obraz świata”	mgr Sławomira Kolsut, dr hab. Przemysław E. Gębal, mgr Anna Kijoch Nauczanie języków obcych dla potrzeb zawodowych. Profile kompetencji językowych w komunikacji specjalistycznej	Dr. Sandra Ballweg Zur Konstruktion multipler sprachlicher Identitäten in mehrsprachigen Familien

12:35-12:55 Przerwa kawowa / Kaffeepause

Obrady w sekcjach / Sektionssitzungen:

GODZINY/ ZEIT	Sekcja / Sektion 1 A (sala nr / Raum Nr. 406) Językoznawczo-translatoryczna Sprachwissenschaft – Übersetzungswissenschaft prowadzenie / Leitung: dr Paweł Kubiak	Sekcja / Sektion 1 B (sala nr / Raum Nr. 410) Językoznawczo-translatoryczna / Sprachwissenschaft – Übersetzungswissenschaft prowadzenie / Leitung: dr Magdalena Jurewicz	Sekcja / Sektion 2 A (sala nr / Raum Nr. 114) Glottodydaktyczne aspekty wielojęzyczności Glottodidaktische Aspekte der Mehrsprachigkeit prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Barbara Skowronek	Sekcja / Sektion 2 B (sala nr / Raum Nr. 218) Lingwistyczne i psycholingwistyczne aspekty wielojęzyczności Linguistische und psycholinguistische Aspekte der Mehrsprachigkeit prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Danuta Wiśniewska
<u>12:55 – 13:25</u>	prof. zw. dr hab. Izabela Prokop O strukturze aktów mownych raz jeszcze	dr Hanka Blaszkowska Die „Verenglischung“ des Deutschen als Problem bei der Fachübersetzung im Bereich Kraftfahrzeugtechnik	prof. zw. dr hab. Teresa Siek-Piskozub Compatibility of Positive Psychology and Ludic Strategy in Foreign Language Education	dr hab. Magdalena Olpińska-Szkielko Der frühe Sprachunterricht muss umkehren – ein Plädoyer für eine „neue“ Didaktik
<u>13:25 – 13:55</u>	prof. zw. dr hab. Alicja Sakaguchi Die Kunst des Verstehens und Übersetzens sakraler Texte. Ein kritischer Blick auf die gegenwärtigen deutschen und polnischen Bibelübersetzungen	dr Lucyna Krenz-Brzozowska Ein Modell des KSD unter Einsatz der Notizennahme	John O'Donoghue M.A. Using corpus in the classroom: What lessons can teachers learn	dr Małgorzata Bielicka Świetlica z językiem niemieckim. Pierwsze wnioski z projektu realizowanego przez ILS UAM
<u>13:55 – 14:25</u>	Dr. Petr Nádeníček Rola mocji w języku polskim, niemieckim i czeskim	dr Izabela Orchowska O konstruowaniu wiedzy glottodydaktycznej na temat kształcenia nauczycieli języków obcych w dyskursie i poprzez dyskurs	dr Małgorzata Karczewska Dwu- i wielojęzyczność: wyzwania dla językoznawcy, nauczyciela i ucznia	dr Agata Hofman, dr Paweł Hostyński, dr Milena Lachowicz Nowy model edukacji przedszkolnej opartej na swobodnej zabawie, wielojęzyczności oraz rozwoju emocjonalnym, naukowym i sportowym

14:25-15:40 Przerwa obiadowa / Mittagspause

Obrady w sekcjach / Sektionssitzungen:

GODZINY/ ZEIT	Sekcja / Sektion 1 A (sala nr / Raum Nr. 406) Językoznawczo-translatoryczna / Sprachwissenschaft – Übersetzungswissenschaft prowadzenie / Leitung: dr Paweł Rybszleger	Sekcja / Sektion 1 B (sala nr / Raum Nr. 410) Językoznawczo-translatoryczna / Sprachwissenschaft – Übersetzungswissenschaft prowadzenie / Leitung: dr Hanka Błaszowska	Sekcja / Sektion 2 A (sala nr / Raum Nr. 114) Glottodydaktyczne aspekty wielojęzyczności / Glottodidaktische Aspekte der Mehrsprachigkeit prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Barbara Skowronek	Sekcja / Sektion 2 B (sala nr / Raum Nr. 218) Lingwistyczne i psycholingwistyczne aspekty wielojęzyczności Linguistische und psycholinguistische Aspekte der Mehrsprachigkeit prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Aldona Sopata
<u>15:40 – 16:10</u>	dr Emilia Kubicka Tertium comparationis w przekładzie na przykładzie tłumaczeń polskich operacji przysłówkowych na niemiecki	dr Anna Walicka Rola przekładu tekstów naukowych w kształceniu studentów neofilologii	dr Aleksandra Łyp-Bielecka Die Prinzipien der Tertiärsprachedidaktik und ihre Widerspiegelung in den ausgewählten DaF-Lehrwerken für den Anfängerunterricht	dr Agnieszka Błażek Europäische Einheit in Vielfalt – die harte Nuss der mehrsprachigen Terminologie
<u>16:10 – 16:40</u>	dr Joanna Woźniak Pragmatische Phraseologismen in deutschen und polnischen Rechtstexten	dr Magdalena Zabielska, mgr Magda Żelazowska A new variety of medical case reporting as a tool in ESP teaching as well as in medical training and professional development	dr Monika Janicka Umgang mit Diversität im Klassenraum - Annahmen und Realität	Dr. Reinhold Utri Anmerkungen zur Sprache der österreichischen Juristen
<u>16:40 – 17:10</u>	mgr Kornelia Kolupajło Zum konventionell bedingten Kollokationsbegriff: ein Postulat für ein korpusbasiertes bilinguales deutsch-polnisches Kollokationswörterbuch	Victoria Storozenko M.A. Sprachbiographien und linguistische Integration von zukünftigen FremdsprachenlehrerInnen	dr Małgorzata Niemiec-Knaś Techniki nauczania i uczenia się stosowane w nauczaniu dwujęzycznym a rozwój nauczania interdyscyplinarnego	prof. US dr hab. Jolanta Mazurkiewicz-Sokołowska Konzeptualisierte Bedeutungsinhalte anhand der Verarbeitung von ausgewählten Phraseologismen im Deutschen und Polnischen bei den GermanistikstudentInnen

17:10 – 17:40

dr Paweł Kubiak

O etnopolizmach z perspektywy
etnolingwistycznej i translatorycznej

mgr Tomasz Janiak

Ekspansja angielskich zapożyczeń w
niemieckim słownictwie
specjalistycznym w dziedzinie logistyki.
Moda czy konieczność?

dr Adam Szeluga

Was kann moderne Linguistik für die
Glottodidaktik leisten? Zwischen
Theorie und Praxis

dr Józef Marcinkiewicz

Narzędzia gramatyki kognitywnej
w analizie transferu leksykalnego
w akwizycji L2

17:40 – Zakończenie konferencji / Abschluss der Konferenz

Obrady w sekcjach / Sektionssitzungen:

GODZINY/ ZEIT	Sekcja / Sektion 3 A (sala nr / Raum Nr. 215) Glottopedagogiki interkulturowej Interkulturelle Sprachpädagogik [Glottopädagogik] prowadzenie / Leitung: dr Magdalena Aleksandrak	Sekcja / Sektion 3 B (sala nr / Raum Nr. 214) Komunikacji interkulturowej Interkulturelle Kommunikation prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Stephan Wolting	Sekcja / Sektion 4 A (sala nr / Raum Nr. 116) (Medio)lingwistyczna (Medien-)Linguistische Sektion prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Marcin Maciejewski	Sekcja / Sektion 4 B (sala nr / Raum Nr. D) (Medio)lingwistyczna (Medien-) Linguistische Sektion prowadzenie / Leitung: dr Anna Urban
<u>11:05 – 11:35</u>	prof. zw. dr hab. Teresa Siek-Piskozub Developing ICC within Activity System Theory	prof. zw. dr hab. Bolesław Andrzejewski Antropologiczno-filozoficzne uwarunkowania komunikacji społecznej	dr Roman Opilowski Multimodale Elemente des Textdesigns in gedruckten Gebrauchstexten	dr Paweł Rybszleger Partizipativer Journalismus in der Web 2.0-Umgebung. Versuch einer Neudefinierung des Begriffs
<u>11:35 – 12:05</u>	prof. UAM dr hab. Sylwia Adamczak-Krysztofowicz, dr Anna Szczepaniak-Kozak Hate speech: the methodology and preliminary findings of the RADAR project	Prof. Dr. Bernd Müller-Jacquier Verfahren des Wissenstransfers von Fremdkulturerfahrungen	dr Hanna Kaczmarek Bild im Wörterbuch. Zu visuellen Darstellungsformen in einem Lernerwörterbuch	dr Magdalena Rozenberg Knowledge Management – ein allgemeiner Aufriss
<u>12:05 – 12:35</u>	PD Dr. Antje Stork, Dr. Angela Schmidt-Bernhardt, prof. UAM dr hab. Sylwia Adamczak-Krysztofowicz, Mag. Victoria Storozenko Das Museum des Warschauer Aufstands als Ort interkultureller Begegnung	Prof. dr. habil. Gisela Marburger, Mag. Thomas Müller Internationalisierung und interkulturelle Qualifizierung in der Lehrkräftebildung – Konzeptionelle Überlegungen zu einem transnationalen Studienreformprojekt	prof. UAM dr hab. Camilla Badstübner-Kizik Linguistic Landscape und Film – Aspekte einer Wechselbeziehung	
12:35-12:55 Przerwa kawowa / Kaffeepause				

Obrady w sekcjach / Sektionssitzungen:

GODZINY/ ZEIT	Sekcja / Sektion 3 A (sala nr / Raum Nr. 215) Glottopedagogiki interkulturowej Interkulturelle Sprachpädagogik [Glottopädagogik] prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Sylwia Adamczak- Krysztofowicz	Sekcja / Sektion 3 B (sala nr / Raum Nr. 214) Komunikacji interkulturowej Interkulturelle Kommunikation prowadzenie / Leitung: dr Marta Janachowska-Budych	Sekcja / Sektion 4 A (sala nr / Raum Nr. 116) (Medio)lingwistyczna (Medien-)Linguistische Sektion prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Joanna Kubaszczyk	Sekcja / Sektion 4 B (sala nr / Raum Nr. D) (Medio)lingwistyczna (Medien-) Linguistische Sektion prowadzenie / Leitung: dr Agnieszka Pożlewicz
<u>12:55 – 13:25</u>	Prof. Dr. Sabine Hoffmann Multimodale Analyse von Interaktion im fremdsprachlichen Klassenzimmer	Dr. Gregory Bond Interkulturelle Mediation: Glaubenssätze und Kaffeesatzleserei	Prof. Dr. Ruth Albert Verkaufstrainings	dr Magdalena Witkowska O zastosowaniu protokołu głośnego myślenia (TAP) w badaniu głośno wypowiadanych refleksji
<u>13:25 – 13:55</u>	Dr. Sabine Jentges „Beantworte die Fragen auf Niederländisch.“ – Zielsprachengebrauch in niederländischen DaF-Lehrwerken	dr Joanna Górecka Uczenie się w argumentacyjnych zadaniach online jako doświadczenie oparte na współdziałaniu	dr Dominika Topa-Bryniarska Między percepcją a opinią – kilka uwag o strategiach perswazyjnych w recenzji filmowej	dr Agnieszka Nowicka Polarity of social identities in Polish and American media discussions
<u>13:55 – 14:25</u>	dr Luiza Ciepielewska- Kaczmarek Grammatik in DaF-Lehrwerken für die Grundschule	Dr. Anna Weigl “Neugier beflügelt unsere Wahrnehmung“ – eine effektive Lernmethode im Fremdsprachenunterricht	dr Joanna Wasiluk Językowe środki manipulacji i perswazji w tekstach prasowych	Dr. habil. Claudia Radünzel Bezeichnungen für Menschen mit Behinderungen in russischen, polnischen und tschechischen Presseberichten über die Paralympics 2014 in Soci
14:25-15:40 Przerwa obiadowa / Mittagspause				

Obrady w sekcjach / Sektionssitzungen:

GODZINY/ ZEIT	Sekcja / Sektion 3 A (sala nr / Raum Nr. 215) Glottopedagogiki interkulturowej Interkulturelle Kommunikation und Sprachpädagogik [Glottopädagogik] prowadzenie / Leitung: dr Luiza Ciepielewska-Kaczmarek	Sekcja / Sektion 3 B (sala nr / Raum Nr. 214) Komunikacji interkulturowej Interkulturelle Kommunikation prowadzenie / Leitung: dr Anna Szczepaniak-Kozak	Sekcja / Sektion 4 A (sala nr / Raum Nr. 116) (Medio)lingwistyczna (Medien-)Linguistische Sektion prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Camilla Badstübner-Kizik	Sekcja / Sektion 4 B (sala nr / Raum Nr. D) (Medio)lingwistyczna (Medien-) Linguistische Sektion prowadzenie / Leitung: prof. UAM dr hab. Joanna Kubaszczyk
<u>15:40 – 16:10</u>	dr Marek Krawiec The use of audio-visuals in the cultural studies course for English Philology students	mgr Monika Nawracka Refleksyjni uczący się i nauczający w procesie glottodydaktycznym W stronę między- i transkulturowości	Prof. Dr. Almut Hille Poetry Clips. Eine neue mediale Textsorte im Kontext des Unterrichts Deutsch als Fremdsprache	Prof. Dr. Zbyněk Fišer Die literarischen Ausdrucksmittel bei der Übersetzung der Werbung aus didaktischer Perspektive
<u>16:10 – 16:40</u>	prof. zw. dr hab. Weronika Wilczyńska O pożytkach ze znajomości stereotypów etnicznych i społecznych	mgr Agnieszka Jastrzębska Aktywizacja nauki przyimków przestrzennych z wykorzystaniem nietypowych środków dydaktycznych w procesie nauczania języka polskiego jako obcego	mgr Andrzej Dąbrowski Obraz wymiaru sprawiedliwości na taśmie filmowej i możliwości jego wykorzystywania w nauczaniu angielskiego specjalistycznego języka prawa (<i>Legal English</i>) jako języka obcego	dr Augustyn Surdyk, dr Anna Urban From “Dirty Dancing” to “Hope Springs”. On mistranslated film titles into Polish
<u>16:40 – 17:10</u>	dr Beata Rusek Möglichkeiten Fremdsprachenlernende mit digitalen Tools kognitiv zu aktivieren	mgr Tomasz Lis Nauczanie języka niemieckiego jako obcego w polsko-niemieckim regionie przygranicznym – realizacja treści regionalnych za pomocą elementów metody projektów	dr Gabriela Gorąca-Sawczyk Vorbereitung einer multimedialen Präsentation in einer Fremdsprache	dr Iwona Grodź Film w przekładzie. Przekład w filmie – kilka uwag o adaptacji filmu „Alicja w Krainie Czarów” Tima Burtona (2010)

17:10 – 17:40

dr Dorota Owczarek

A model for ICC assessment in the
dialogic approach

mgr Marta Zawichrowska

Kształtowanie tożsamości
wielokulturowej w nowoczesnej Europie
(jak czerpać z rzeki życia nie
zapominając o źródle pochodzenia)

dr Marta Janachowska-Budych

Entwicklung der Medienkompetenz im
Studium der Angewandten Linguistik.
Ergebnisse einer empirischen
Untersuchung

dr Magdalena Jurewicz

Symbol w przekładzie

17:40 – Zakończenie konferencji / Abschluss der Konferenz

Abstrakty referatów / Liste der Abstracts

Prof. Dr. Ruth Albert, Philipps-Universität Marburg, Marburg, Niemcy

Verkaufstrainings

Verkaufsgespräche sind eine Diskursform, die sehr stark von linguistischen Laien beachtet wird und für die zahlreiche Ratgeber über die „richtige Gesprächsführung“ existieren, sowohl als Ratgeber-Literatur als auch als Verkaufsschulungen. Die Ergebnisse linguistischer Analysen dieser Diskursform unterscheiden sich teilweise recht deutlich von dem, was Laien über Gelingensbedingungen von Verkaufsgesprächen propagieren. Dieser Vortrag stellt diskursanalytische und rhetorische Darstellungen von Verkaufsgesprächen gegenüber und geht auf Verkaufsschulungen der praktischen Rhetorik und deren Erfolgsrezepte ein.

prof. zw. dr hab. Bolesław Andrzejewski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Antropologiczno-filozoficzne uwarunkowania komunikacji społecznej

[brak abstraktu]

prof. UAM dr hab. Camilla Badstübner-Kizik, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Linguistic Landscape und Film – Aspekte einer Wechselbeziehung

Im ersten Teil des Beitrags wird der Begriff Linguistic Landscape umrissen und danach gefragt, inwieweit der Fokus auf das – weit verstandene – Medium Film zur Ausdifferenzierung dieses vielversprechenden Forschungsansatzes beitragen kann. Dabei spielen textuelle, visuelle, audiovisuelle, dreidimensionale und hypertextuelle Verweise eine Rolle. Im zweiten Teil wird an ausgewählten Beispielen gezeigt, wie sich Linguistic Landscapes im Film selbst präsentieren und inwiefern sich inner- und außerfilmische linguistische Realität hierbei unterscheiden. Die Ausführungen sind Teil eines längerfristig angelegten Forschungsprojekts.

Dr. Sandra Ballweg, Universität Bielefeld, Bielefeld, Niemcy

Zur Konstruktion multipler sprachlicher Identitäten in mehrsprachigen Familien

Die Familie ist ein zentraler Entstehungsort sprachlicher Identität. Besonders in mehrsprachigen Familien finden vielschichtige Konstruktions- und Aushandlungsprozesse statt, in denen Eltern und Kinder sich gegenseitig beeinflussen. Diese Konstruktions- und Aushandlungsprozesse multipler sprachlicher Identitäten stellen den Fokus der vorgestellten Studie dar. Als Erhebungsinstrumente dienten Interviews mit den Familienmitgliedern, eine Fokusgruppe innerhalb der Familie sowie ein Logbuch. Zur Auswertung der Daten wurde die Grounded Theory sowie die Nexusanalyse verwendet. In den Ergebnissen werden die Prozesse der Entstehung und Veränderungen sprachlicher Identitäten ebenso sichtbar wie ihre Einflüsse auf die Sprachverwendung und auf das weitere Sprachenlernen.

dr Małgorzata Bielicka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Świetlica z językiem niemieckim. Pierwsze wnioski z projektu realizowanego przez ILS UAM

Utworzona na mocy umowy podpisanej przez Instytut Lingwistyki Stosowanej UAM, Dwujęzyczne Przedszkole Polsko-Niemieckie Ene due Rabe oraz Szkołę Podstawową im. Tytusa Działyńskiego w Poznaniu świetlica z językiem niemieckim działa już 3 lata. Ten stosunkowo długi okres czasu skłania do podsumowania działań podjętych w ramach projektu. Celem wystąpienia jest omówienie wstępnych wyników badań przeprowadzanych w wyżej wymienionej świetlicy szkoły podstawowej. Omówione zostaną następujące aspekty:

kompetencja dzieci w zakresie języka niemieckiego, rola środowiska w tworzeniu placówek dwujęzycznych oraz kształcenie nauczycieli do nauczania dwujęzycznego. W ramach kształcenia nauczycieli wydobyte zostaną szczególnie kompetencje zawodowe, neodzwonne do wykonywania zawodu nauczyciela uczniów na poziomie wczesnoszkolnym i przedszkolnym w placówkach bilingwalnych.

dr Hanka Błaszowska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Die „Verenglischung“ des Deutschen als Problem bei der Fachübersetzung im Bereich Kraftfahrzeugtechnik

Übersetzt man heute Fachtexte aus dem Deutschen, so übersetzt man gleichzeitig auch aus dem Englischen. Das Deutsche scheint ohne Anglizismen nicht mehr auszukommen, nicht in der Alltagssprache und insbesondere nicht in der Fachsprache, in der sie sich bereits fest etabliert haben. Anglizismen werden von den Sprachforschern als Bereicherung oder Bedrohung der deutschen Sprache angesehen, für normal oder überflüssig gehalten. Wie dem auch sei, nimmt die Präsenz von Anglizismen im Deutschen zu und dies bleibt auch nicht ohne Einfluss auf die Fachübersetzung. Ähnlich wie bei der Bewertung von Anglizismen kann man auch bei der Übersetzung streiten, ob die englischen Entlehnungen das Übertragen von Fachtexten in diverse Zielsprachen erleichtern (da das Englische heute als Weltsprache fungiert) oder eher erschweren (wenn dadurch die internationale Fachkommunikation gefährdet ist). Dieser Frage möchte ich in meinem Beitrag exemplarisch, an Hand von Texten der deutschen Automobilindustrie und deren Übersetzungen ins Polnische, nachgehen. Das Referat soll Einblicke in die terminologischen Probleme der Übersetzung deutscher Texte der Automobilbranche bieten, die aus einem übermäßigen Gebrauch von Anglizismen, sei es aus Gründen der Internationalisierung, der Sprachökonomie oder des Prestigebedürfnisses, resultieren. In Zusammenhang damit wird u.a. auf solche Übersetzungsprobleme eingegangen, wie stilistische Motiviertheit der fremden Termini, Doppelbenennung durch deutsche Fachausdrücke und ihre englischen Pendants, fehlende Präzision (verschwommene Wortbedeutungen) und Polysemie der fremdsprachigen Termini sowie auf die angemessenen Vorgehensweisen bei der Übertragung in die polnische Sprache, in der die Entlehnungen oft noch als Fremdkörper wahrgenommen werden.

dr Agnieszka Błażek, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Europäische Einheit in Vielfalt – die harte Nuss der mehrsprachigen Terminologie

„Unity in diversity“ ist inzwischen in unterschiedlichen Formulierungen das Motto mehrerer politischer multilateraler und mehrsprachiger Unterfangen in Europa u.a. der Europäischen Union („In Vielfalt geeint“) oder des Bologna-Prozesses. Allerdings führt die Wechselwirkung zwischen mehreren Nationalsprachen und konzeptuellen Systemen zur formalen und konzeptuellen Variabilität. Kann vor diesem Hintergrund von Einheit gesprochen werden? In dem Beitrag werden aus der terminologischen Perspektive Lösungsansätze bzw. Hypothesen zusammengetragen, wie dieses Paradoxon aufgelöst wird bzw. aufzulösen ist, d.h. wie und auf welchen terminologischen Ebenen die Vielfalt im Dienst der Einheit überwunden werden kann.

Dr. Gregory Bond, Technische Hochschule, Wildau, Niemcy

Interkulturelle Mediation: Glaubenssätze und Kaffeesatzleserei

We all know that there are cultural differences and that these will affect the ways in which communication processes are conducted, perceived and evaluated. This is a truism, but when it comes to the detail – what is different, how is it differently perceived and evaluated? – it becomes difficult to nail matters down.

Mediation is a communication process practiced around the world in different jurisdictions

and settings and with different people involved in the process. There is a large and growing body of literature on intercultural mediation and culturally relative approaches to conflict, most of which is based on often simplistic assumptions about cultural difference. There is also the view that mediation is a universal tool that can be used effectively in any culture. One argument here may be that defining what is meant by culture leads to ascription and stereotyping and should be avoided.

There is no proof for either case. There are to date no controlled laboratory conditions which allow mediation to be tested for its cultural biases and cultural sensitivities. If a single mediator is successful in different settings, then this may be down to his or her cultural flexibility or to the universality of the process, or the parties, or luck. We shall never know because we cannot read the signs reliably (Kaffeesatzleserei), and the arguments on each side, while often based on experience, boil down to belief systems (Glaubenssätze) that themselves may well be culturally relative.

This paper will look at the sign reading and belief systems, referring to literature on the field.

Prof. Dr. Bernhard Brehmer, Universität Greifswald, Greifswald, Niemcy

On strong and weak languages in bilingual settings: Grammatical and lexical proficiency in bilingual Polish-German speakers

The notion of language dominance is frequently used in the literature on bilingual language acquisition in order to describe an imbalance of linguistic proficiency with regard to the two languages of a bilingual speaker. The ways how language dominance may be assessed are still under discussion. In their report on measuring proficiency and language dominance of heritage speakers of Russian in the U.S., Polinsky & Kagan (2007) state that lexical knowledge serves as a good diagnostic of heritage language proficiency that is intrinsically correlated to proficiency in other linguistic domains (including morphology and syntax). In our talk we are going to test this hypothesis with regard to linguistic proficiency of bilingual Polish-German speakers. Data were collected from 20 bilingual Polish-German families living in two German cities: Hamburg and Berlin. The test battery included a wide range of tasks in order to test for different kinds of proficiency in the two languages. For the purpose of the present talk, we will confine ourselves to the analysis of our informants' performance in two domains: lexical and grammatical knowledge. Lexical knowledge is assessed on the basis of three different tasks (a translation task, a verbal fluency task and a task on semantic mapping, for both languages), grammatical knowledge was tested by using a cloze-test for Polish and a C-test for German. In our analysis we will compare the performance of the children who were either already born in Germany or moved to Germany before entering the school system (i.e. 'heritage speakers' of Polish in Germany, age between 12 and 13) to the performance of their parents who represent the first generation of Polish-speaking immigrants in Germany. Besides comparing these two generations who differ with regard to the type of bilingual acquisition (simultaneous/early sequential bilinguals vs. late bilinguals/L2-speakers of German), our main aim is to check whether there is indeed a statistically valid correlation between lexical and grammatical knowledge with regard to both languages.

dr Luiza Ciepielewska-Kaczmarek, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Grammatik in DaF-Lehrwerken für die Grundschule

Wissenschaftstheoretiker wie Didaktiker sind sich über die bedeutende Rolle der Grammatik für das Erlernen einer Sprache einig: sie befähigt die Sprecher, kommunikativ tätig zu

werden. Die Arbeit an Grammatik gehört jedoch eher zu den unbeliebten Aktivitäten im fremdsprachlichen Unterricht. Erfahrungsgemäß ruft die Arbeit an Grammatik bei den Lernenden überwiegend Frustrationsgefühle hervor, manche der Lernenden verbinden damit sogar Angst vor wiederholt schlechten Leistungen und das unabhängig von Lerndauer und Sprachniveau. Ausgehend von der Tatsache, dass Lehrwerke das unterrichtstragende Element sind, soll gezeigt werden, welchen Beitrag sie für diesen Missstand leisten. Ein besonderes Augenmerk liegt auf DaF-Lehrwerken für die Klassen IV-VI der Grundschule.

mgr Andrzej Dąbrowski, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Obraz wymiaru sprawiedliwości na taśmie filmowej i możliwości jego wykorzystywania w nauczaniu angielskiego specjalistycznego języka prawa (*Legal English*) jako języka obcego

Tematem referatu jest adaptacja glottodydaktyczna obrazu wymiaru sprawiedliwości na taśmie filmowej, zwanego metaforycznie *reel justice*, który tworzą różnego typu produkcje o tematyce prawniczej: filmy fabularne, seriale oraz seriale dokumentalno-fabularne typu *court show*.

Z perspektywy nauczania języka obcego, analizowane w pracy produkcje telewizyjne traktowane są jako teksty glottodydaktyczne, których właściwa selekcja, a następnie modyfikacja umożliwia osiągnięcie zamierzonego celu dydaktycznego. Wybór tekstów glottodydaktycznych został dokonany w oparciu o analizę potrzeb polskich słuchaczy kursów w zakresie specjalistycznego języka prawa. Na jej podstawie zostało określone pensum wiedzy językowej oraz niejęzykowej, która powinna zostać aktywowana poprzez różnego typu ćwiczenia nawiązujące do prezentowanego materiału audiowizualnego. Przedstawiona w pracy koncepcja glottodydaktyczna wykorzystuje zarówno funkcję informacyjną/prezentacyjną jak i dydaktyczną analizowanego materiału filmowego integrując wiedzę językową z wiedzą specjalistyczną.

dr Elżbieta Dziurewicz, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice

Vom Nutzen korpusbasierter Studien für den DaF-Unterricht. Dargestellt am Beispiel ausgewählter deutscher Phraseologismen

Der Beitrag will die Möglichkeiten ausloten, inwiefern das Potenzial der Korpora für den Fremdsprachenunterricht nutzbar gemacht werden kann. Dies soll am Beispiel ausgewählter deutscher Idiome gezeigt werden, deren Gebrauch sich aus Sicht eines Fremdsprachenlernalers als äußerst problematisch erweist. Um einen Phraseologismus korrekt zu verwenden, reicht in der Regel nicht aus allein seine Bedeutung zu kennen. Nichtmuttersprachler bedürfen einer Art Gebrauchsanleitung, in der steht, in welcher lexikalischen Umgebung und Form, Idiome anzuwenden sind. Diesem Problem Rechnung tragend werden im Vortrag die mit einem korpuslinguistischen Herangehen ermittelten Gebrauchsmuster präsentiert, die auf die häufigste Struktur sowie typische Partnerwörter hinweisen. Anschließend wird gezeigt, wie die gewonnenen Ergebnisse als Unterrichtsmaterial angeboten werden können. Unterbereitet werden konkrete Vorschläge zur phraseologischen Arbeit für den DaF-Unterricht.

Prof. Dr. Zbyněk Fišer, Masaryk University, Brno, Czechy

Die literarischen Ausdrucksmittel bei der Übersetzung der Werbung aus didaktischer Perspektive

In dem Beitrag werden zwei Werbungstexte und ihre Übersetzungen in unterschiedliche Sprachen diskutiert; unter der Sicht der Skopostheorie wird die Anwendung und Nachahmung der literarischen Mittel als innovative Arbeitsmethode des Übersetzertrainings dargestellt und kreativ modelliert; die Zieltexte werden nach ihrer Wirkung in den jeweiligen soziokulturellen Kommunikationssituationen kommunikativ überprüft und didaktisch evaluiert.

Prof. Dr. Dr. Csaba Földes, Universität Erfurt, Erfurt, Niemcy

Position, Entwicklungsdynamik und Förderung der deutschen Sprache weltweit – im Blick der angewandten Linguistik

In Wissenschafts- wie in Alltagsdiskursen wird zunehmend beklagt, dass die Anzahl der Lernenden und Studierenden im Bereich des Deutschen als Fremdsprache seit einiger Zeit drastisch abnimmt, wohingegen die Nachfrage nach Englisch überdeutlich zunimmt. Gleichzeitig lässt sich selbst im deutschsprachigen Raum ein Rückgang des Gebrauchs des Deutschen diagnostizieren, sowohl die Zahl der verschiedenen Verwendungsdomänen betreffend (z.B. kommt in manchen Wissenschaftsdisziplinen Deutsch kaum oder überhaupt nicht mehr zur Geltung) als auch was die Gebrauchsfrequenz anbelangt (die Verwendung des Englischen nimmt hingegen innerhalb ein und desselben Bereichs unübersehbar zu).

Diesen eher kritischen Situationseinschätzungen stehen seit Kurzem immer mehr Presseberichte gegenüber, die international ein wachsendes Interesse – einen neuen regelrechten Boom – für Deutsch vermelden: „Deutsche Sprache ist deutlich attraktiver geworden“ (Welt, 25.01.2015), „Exportschlager. Man lernt Deutsch – fast überall“ (FAZ, 21.04.2015) etc.

Vor diesem schillernden Hintergrund soll der Vortrag eine statistisch gestützte Übersicht zur aktuellen Situation des Deutschen als Fremdsprache bieten, wobei es insbesondere um eine Herausarbeitung von Entwicklungslinien und -tendenzen geht. Einerseits wird hierzu unter Rückgriff auf weltweite Lernerzahlen im globalen Rahmen argumentiert, andererseits soll dabei der Kulturraum Mittel- und Osteuropa einen regionalen bzw. inhaltlichen Schwerpunkt bilden.

Obwohl es in den deutschsprachigen Staaten immer mehr Indizien für eine neue Sensibilität für den Umgang mit der deutschen Sprache gibt, liegt hier noch viel Handlungsbedarf vor. Zugleich ist festzustellen, dass die Problematik einer Sprachenpolitik für Deutsch (und für andere europäische Sprachen) auch in der Sprachwissenschaft eine nur periphere Rolle spielt. Daher möchte der Vortrag für eine stärkere Integration von Aspekten der Sprachen- und der Sprachförderungs politik in die angewandte Linguistik plädieren. Tut sich hier doch ein gesellschaftlich wichtiges und auch wissenschaftlich produktives genuin angewandt-linguistisches Arbeitsfeld auf.

dr Gabriela Gorąca-Sawczyk, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Vorbereitung einer multimedialen Präsentation in einer Fremdsprache

Die Fähigkeit, eine multimediale Präsentation auch in einer Fremdsprache vorzubereiten und durchzuführen, ist heutzutage unentbehrlich. Sind die Studenten auf das multimediale Präsentieren vorbereitet? Wie kann der Lehrende seine Studierenden in der Vorbereitungsphase fördern? In dem Beitrag werden Ergebnisse einer Befragung, die unter den Studierenden der Adam-Mickiewicz-Universität durchgeführt wurde, dargestellt und ausgewertet. Die Autorin versucht, ein Konzept darzustellen, wie das erfolgreiche Präsentieren bei den Studierenden der Angewandten Linguistik entwickelt werden kann.

dr Joanna Górecka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Uczenie się w argumentacyjnych zadaniach online jako doświadczenie oparte na współdziałaniu

Celem referatu jest przedstawienie wybranych wniosków z badań nad uczeniem się w grupie, prowadzonych w dziedzinie N/U wspomaganego przez komputer.

Nawiązując do kluczowych dla tej dziedziny pojęć i założeń, definiujących uczenie się jako konstruowanie wiedzy możliwe dzięki interakcji z innymi, dążyć będziemy do wskazania tych wniosków i ustaleń, które w sposób szczególny naświetlają procesy nauczania/uczenia się w zadaniach grupowych online, realizowanych w kontekście instytucjonalnym i stanowiącym

samym uzupełnienie dla badań prowadzonych dla interakcji bezpośrednich, mających miejsce w klasie.

Nasze rozważania skupione będą wokół metod i narzędzi umożliwiających obserwację i analizę treści interakcji grupowych w dyskusjach argumentacyjnych online oraz określanie i opisywanie działań sprzyjających uczeniu się.

dr Iwona Grodź, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Film w przekładzie. Przekład w filmie – kilka uwag o adaptacji filmu „Alicja w Krainie Czarów” Tima Burtona (2010)

W referacie podjęte zostaną podstawowe zagadnienia dotyczące problemów przekładu w sztuce ruchomych obrazów, a więc funkcjonowaniu w filmie (perspektywa ogólna): napisów, lektora, dubbingu. Wskazane zostaną też ciekawe przykłady tłumaczeń: słowa pisanego: tekstów prozatorskich, poetyckich; słowa mówionego: dialogów, monologów itp. w wybranym filmie.

prof. zw. dr hab. Sambor Grucza, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Angewandte Linguistik in Polen – Zwischen Tradition und Innovation

[brak abstraktu]

Prof. Dr. Almut Hille, Freie Universität Berlin, Berlin, Niemcy

Poetry Clips. Eine neue mediale Textsorte im Kontext des Unterrichts Deutsch als Fremdsprache

[brak abstraktu]

Prof. Dr. Sabine Hoffmann, University of Calabria, Arcavacata di Rende (CS), Włochy

Multimodale Analyse von Interaktion im fremdsprachlichen Klassenzimmer

In dem Beitrag soll zunächst der Begriff von Multimodalität vor dem Hintergrund ethnomethodologischer Zugänge geklärt und dargelegt werden, welcher Zugriff sich damit für die Erforschung verbaler und nonverbaler Kommunikation (Blickkontakt, Kopfbewegungen, Körperpostur, Körperkonstellation, Bewegung im Raum, Distanz/Nähe zwischen Personen und Gegenständen) im Rahmen institutionalisierten Fremdsprachenlernens eröffnet. Hierbei wird zwischen vorder-, mittel- und hintergründigen Handlungsebenen unterschieden und diese in Bezug zur Dichte, Intensität und Komplexität der diversen Modalitäten gesetzt. Wie in diesem Zusammenhang Aufmerksamkeit definiert, verortet und erhoben werden kann, soll anhand einiger Videosequenzen dargestellt werden, die einmal die Lerner-Lerner-, zum anderen die Lehrer-Lerner-Interaktion fokussieren und zum Ziel haben, das Potenzial, aber auch die Grenzen dieses Zugangs zum Unterrichtsgeschehen auszuleuchten und aufzuzeigen.

dr Agata Hofman, Uniwersytet Gdański, Gdańsk

dr Paweł Hostyński, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

dr Milena Lachowicz

Nowy model edukacji przedszkolnej opartej na swobodnej zabawie, wielojęzyczności oraz rozwoju emocjonalnym, naukowym i sportowym

Artykuł prezentuje eksperymentalny projekt edukacyjny realizowany pod patronatem MEN, FRSE oraz Europejskiego Roku Kreatywności i Innowacji od 2009 roku w Polsce. Projekt uwzględnia naukę L1, L2 oraz L3 (polski, angielski i włoski) poprzez imersję a także wprowadzanie elementów nauk ścisłych – w tym chemii i fizyki – do nauczania astronomii edukacyjnej, geografii, wiedzy o Polsce, anatomii i mikrobiologii – u dzieci w wieku od 2 do 5

lat. Dzieci codziennie korzystają w ograniczonym czasie z tabletów poznając wybrane zagadnienia naukowe od makro do mikroskali. Dydaktyka przedszkola oparta jest w większości na swobodnej zabawie (Goleman 2006).

dr Marta Janachowska-Budych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Entwicklung der Medienkompetenz im Studium der Angewandten Linguistik. Ergebnisse einer empirischen Untersuchung

Die Medienkompetenz gehört neben solchen überfachlichen Kompetenzen, wie Sozialkompetenz oder interkulturelle Kompetenz, zu den unabdingbaren Kompetenzen in vielen linguistischen Berufen. Somit soll ihre Entwicklung im Studium der Angewandten Linguistik systematisch gefördert werden.

Anhand von theoretischen Grundlagen und einer empirischen Untersuchung wird im Referat der Versuch unternommen, folgende Fragen zu beantworten:

- Inwieweit wird im Laufe des Studiums der Angewandten Linguistik die Medienkompetenz der Studierenden entwickelt? In welchen Lehrveranstaltungen und mithilfe welcher Methoden wird diese Kompetenz entwickelt?
- Welcher Teilbereich der Medienkompetenz (definiert nach Baacke also Medienkritik, Medienkunde, Mediennutzung, Mediengestaltung) wird, den Studierenden nach, besonders gut entwickelt? Wo sehen sie noch Defizite?
- Werden in den Lehrplänen auch Elemente der Mediendidaktik berücksichtigt?

mgr Tomasz Janiak, Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań

Ekspansja angielskich zapożyczeń w niemieckim słownictwie specjalistycznym w dziedzinie logistyki. Moda czy konieczność?

Autor, na kanwie analizy wybranych artykułów w niemieckiej prasie specjalistycznej i biuletynach firm logistycznych, przedstawia przykłady nad(użycia) angielskiej terminologii logistycznej. Przedmiotem refleksji są m.in. źródła zapożyczeń językowych w badanym obszarze. Uzupełnieniem rozważań są wypowiedzi ekspertów – przedstawicieli katedr logistyki niemieckich ośrodków naukowych, reprezentujących zróżnicowane stanowisko wobec ekspansji języka angielskiego w niemieckiej branży logistycznej.

dr Monika Janicka, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin

Umgang mit Diversität im Klassenraum - Annahmen und Realität

Die Schulreform, die 2004 von dem Polnischen Bildungsministerium angestoßen wurde, hatte das Entgegenwirken der Diskriminierung, Sicherung von Chancengleichheit, besseren Zugang zur Bildung für alle sowie soziale Integration zum Ziel. Dem Konzept zufolge sollte das allgemeine Bildungswesen auch für Schüler mit besonderen Förderbedürfnissen und Behinderungen offen sein. *Inklusion* sollte die Antwort auf die durch die Reform immer stärker zutage tretende Diversität im Klassenraum bieten.

Die Schulreform hat die Gesellschaft auf die Rolle der sozialen Integration sensibilisiert, wies aber zugleich auf die Notwendigkeit hin, die Lehrer (darunter auch Fremdsprachenlehrer) auf die neuen Anforderungen hinsichtlich der Arbeit mit Schülern mit besonderen Förderbedürfnissen vorzubereiten und ihre Kompetenzen auf den Prüfstand zu stellen.

In dem Referat werden Ergebnisse einer Studie präsentiert, die über 10 Jahre nach der Einführung der Reformen im Bildungsbereich unter Fremdsprachenlehrern durchgeführt wurde. Im Vordergrund der Untersuchung stehen die Vorbereitung der Lehrer auf ihre neuen Aufgaben und Herausforderungen sowie ihre Einstellung zum Inklusionsprinzip.

mgr Agnieszka Jastrzębska, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Aktywizacja nauki przymków przestrzennych z wykorzystaniem nietypowych środków dydaktycznych w procesie nauczania języka polskiego jako obcego

Celem tego referatu jest zwrócenie uwagi na problem nauki przymków przestrzennych w nauczaniu języka polskiego jako obcego oraz próba pokazania, w jaki sposób warto przybliżyć uczącym się ten problem. W referacie zostaną zaprezentowane wybrane przymki przestrzenne, sprawiające uczniom najwięcej problemów z uwagi na fakt innej łączliwości z rzeczownikami oraz na pewne różnice międzykulturowe wynikające z innej reakcji na usytuowanie przedmiotów w przestrzeni.

W drugiej części referatu zaprezentowane zostaną nietypowe środki nauczania, między innymi: zabawki, rzeczy użytku codziennego oraz inne nietypowe środki nauczania, które mogą ułatwić i aktywizować proces nauczania przymków przestrzennych w języku polskim jako obcym.

Dr. Sabine Jentges, Radboud Universiteit, Nijmegen, Holandia

„Beantworte die Fragen auf Niederländisch.“ – Zielsprachengebrauch in niederländischen DaF-Lehrwerken

Der Unterricht Deutsch als Fremdsprache in den Niederlanden ist – immer wieder aufgrund der Sprachnähe argumentiert – auf allen Niveaus und Ebenen kontrastiv orientiert. Dabei kommen nahezu ausschließlich auf dem niederländischen Markt produzierte DaF-Lehrwerke und -Grammatiken mit entsprechender kontrastiver Ausrichtung zum Einsatz. Hierüber scheint auch in der wissenschaftlichen Diskussion im niederländischsprachigen Raum Konsens zu bestehen (vgl. u.a. ten Cate et al. (2004: 5), Leuschner (2010: 114), Mortelmans (2013a:65)). Dass auch alle auf dem niederländischen Markt produzierten DaF-Lehrwerke durchgängig sowohl Ziel- als auch Ausgangssprache einsetzen, liegt auf der Hand.

Gleichzeitig wird immer wieder, sowohl von Lernerseite als auch von Seiten der DaF-Lehrenden konstatiert, dass im DaF-Unterricht in den Niederlanden zu wenig Deutsch gesprochen wird: Die Ergebnisse aus der im Auftrag des niederländischen Bildungsministeriums 2010 vom DIA (Deutschland Institut Amsterdam) niederlandeweit durchgeführten „belevingsonderzoek Duits“ sind eindeutig: 61% der Deutschlehrkräfte sprechen die Zielsprache Deutsch in weniger als einem Viertel der Unterrichtszeit und über 10% der Deutschlehrkräfte setzen die Zielsprache im Unterricht überhaupt nicht ein. Gleichzeitig geben 92% der Deutschlernenden an, nur sehr selten Deutsch im Deutschunterricht zu sprechen, und 73% dieser Deutschlernenden wünschen sich, deutlich mehr Deutsch im Unterricht zu sprechen (vgl. DIA: 2010). Als einen der Gründe für den begrenzten oder ausbleibenden Zielsprachengebrauch geben DaF-Lehrende wiederum an, dieser sei aufgrund der zweisprachigen Konzeption der eingesetzten Lehrwerke in großen Teilen des Unterrichts überhaupt nicht möglich.

Dieser Beitrag untersucht daher für die am verbreitetsten eingesetzten niederländischen DaF-Lehrwerke (TrabiTour, Neue Kontakte, Na klar!) auf Anfängerniveau (A1/A2 nach GER) in welchem Maße, bei welchen Übungstypen und für welche Lernaktivitäten die Ziel- bzw. die Ausgangssprache (Deutsch bzw. Niederländisch) eingesetzt wird.

Abschließend werden Empfehlungen gegeben, in welchen Bereichen der Einsatz der Ausgangssprache durchaus sinnvoll erscheint, aber vor allem, für welche Lehrwerksunterteile sich ein konsequenterer Gebrauch der Zielsprache auch positiv auf einen stärkeren Einbezug der Zielsprache Deutsch in den DaF-Unterricht anbieten würde.

dr Magdalena Jurewicz, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Symbol w przekładzie

Przedmiotem refleksji referatu jest wyzwanie translatorskie, jakim jest przekład słowa-symbolu, jakim dla mieszkańców USA stała się szarotka z piosenki „Edelweiss” (z musicalu

autorstwa Richarda Rodgersa (muzyka) i Oscara Hammersteina II „The Sound of Music”). Wyzwanie translatoryczne polega na tym, iż przekład stereotypu stworzonego w USA, gdzie symbol „Edelweiss” zyskał nowe znaczenie dodane powoduje, że tłumacz w parze językowej angielski-niemiecki jest zmuszony objaśnić odbiorcom enkulturowanym w kraju pochodzenia tego symbolu egzokulturowe asocjacje.

dr Hanna Karczmarek, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa
Bild im Wörterbuch. Zu visuellen Darstellungsformen in einem Lernerwörterbuch

In diesem Beitrag sollen diverse lexikographische Visualisierungsformen in den monolingualen Lernerwörterbüchern kritisch diskutiert werden. Die einsprachigen Lernerwörterbücher sollen als leistungsfähige Unterrichtshilfsmittel den Lehr- und Lernprozess fördern, indem sie dem Deutsch lernenden Ausländer die Beschaffung von erforderlichen Informationen ermöglichen. Zur Optimierung der Informationsaufnahme werden relativ häufig Zeichnungen verwendet, die entweder als Teil eines Artikels oder als selbständige Einheit in einem Wörterbuch auftreten.

Das Ziel dieses Beitrags ist es, Abbildungen hinsichtlich ihrer Form, Funktion und ihrer Nützlichkeit zu untersuchen, um herauszufiltern, welche Faktoren Illustrationen zu einer zweckdienlichen Ergänzung einer Bedeutungserläuterung machen. Der kontrastiven Analyse werden gängige einsprachige DaF-Wörterbücher unterzogen. Durch die Evaluation der Illustrationspraxis sollen die Möglichkeiten und Grenzen Wörterbuchbebilderung aufgezeigt werden.

dr Małgorzata Karczewska, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra

Dwu- i wielojęzyczność: wyzwania dla językoznawcy, nauczyciela i ucznia

Celem referatu jest analiza problemów i wyzwań typowych dla zjawiska dwu- i wielojęzyczności postrzeganych z trzech perspektyw: językoznawcy-teoretyka, nauczyciela-praktyka i samego ucznia. Tym samym zjawisko to jest rozpatrywane z jednej strony jako zagadnienie językoznawcze, a z drugiej jako element procesu nauczania i uczenia się języków obcych. Wśród tytułowych wyzwań wymienić należy: definicję i zakres dwu- i wielojęzyczności wraz z parametrami, które są w nich uwzględniane (np. wiek osoby wielojęzycznej, poziom znajomości języków i kolejność ich nabywania oraz ich status), problem interferencji, czy kwestię organizacji wiedzy w mózgu uczącego się i wpływ znajomości kilku języków na poziom inteligencji i procesy kognitywne jednostki.

Z drugiej strony, nie sposób nie wspomnieć o tzw. interferencji pozytywnej, ułatwiającej przyswajanie kolejnego języka w oparciu o znajomość innego języka, która jednak często łączy się z niebezpieczeństwem popełniania błędów spowodowanych przez interferencję negatywną. Poruszyć należy w tym miejscu kwestię zapożyczeń i kalk językowych, typowych elementów wypowiedzi osób wielojęzycznych.

Rozważania teoretyczne pozwolą na wyciągnięcie wniosków praktycznych, dotyczących możliwych rozwiązań pozwalających na pełne wykorzystanie potencjału językowego i poznawczego osoby dwu- czy wielojęzycznej, a także na dostrzeżenie możliwych zagrożeń wynikających z posługiwania się więcej niż jednym językiem i zapobieganie im.

prof. UAM dr hab. Eliza Karmińska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Przekład literacki a światopogląd tłumacza. *Der Sandmann* E. T. A. Hoffmanna w przekładzie Antoniego Langego

Opowiadanie *Der Sandmann* (1817) autorstwa E. T. A. Hoffmanna (1776-1822) to jeden z najbardziej znanych utworów tego niemieckiego pisarza. Jednak z racji odmienności polskiego romantyzmu w Polsce nie doszło do przyswojenia twórczości E. T. A. Hoffmanna w XIX wieku, tak jak to miało miejsce w krajach Europy Zachodniej, gdzie Hoffmann był znany i

ceniony jako prominentny przedstawiciel późnego romantyzmu niemieckiego. Dopiero niemal sto lat po premierze utworu, bo w roku 1913, opowiadanie na język polski przetłumaczył młodopolski poeta, tłumacz i filozof – Antoni Lange (1862-1929), nadając mu tytuł *Piaskowy człowiek*. Jako tłumaczka współczesnego przekładu tego opowiadania, które ukaże się w październiku 2015 r. pod tytułem *Piaskun* w tomie *Złoty garnek i inne opowiadania* (wydawnictwo Media Rodzina, Poznań), chciałabym przeanalizować przekład Antoniego Langego pod kątem założeń wstępnych tłumacza, które wpłynęły ostatecznie na kształt *Piaskowego człowieka* oraz jego późniejszą recepcję w języku polskim. Przekład Antoniego Langego zawiera bowiem wiele zmian treściowych i stylistycznych wynikających ze światopoglądu tłumacza, co sprawia, że *Piaskowego człowieka* należy rozpatrywać w kategoriach „opracowania”, a nie „przekładu” zgodnie z terminologią zaproponowaną przez Michaela Schreibera w jego książce *Übersetzung und Bearbeitung* (Tübingen 1993).

mgr Sławomira Kołsut, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

mgr Anna Kijach, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

dr hab. Przemysław Gębał, Uniwersytet Jagielloński, Kraków/Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Nauczanie języków obcych dla potrzeb zawodowych. Profile kompetencji językowych w komunikacji specjalistycznej

Nauczanie języków obcych dla potrzeb zawodowych podlega ciągłym przemianom, podążając za zmieniającymi się standardami kształcenia językowego i nowymi technikami nauczania, integrującymi założenia CLIL, CALL ze zorientowanym konstruktywistycznie podejściem ukierunkowanym na podejmowanie działań językowych. Coraz częstsze uwzględnianie w programach kursów wymagań określonych w profilach kompetencyjnych dla poszczególnych zawodów regulowanych oznacza dla zajęć dydaktycznych konieczność większej integracji wiedzy i kompetencji merytorycznych z podejmowaniem działań językowych w kontekście społecznym.

W trakcie naszego wystąpienia odpowiemy na pytanie, w jaki sposób integrować realizowane na zajęciach z języków specjalistycznych treści z rzeczywistymi wymaganiami rynku pracy. Pokażemy, jakie formy zadań wpisują się w koncepcję promowaną przez współczesne standardy językowego kształcenia specjalistycznego. Omówimy wyniki badań potrzeb językowych, przeprowadzonych w ponad 150 międzynarodowych firmach regionu środkowoeuropejskiego oraz zaprezentujemy opracowane na ich podstawie profile kompetencji językowych dla wybranych grup zawodowych.

mgr Kornelia Kołupajło, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Zum konventionell bedingten Kollokationsbegriff: ein Postulat für ein korpusbasiertes bilinguales deutsch-polnisches Kollokationswörterbuch

In diesem Referat soll das Wesen der lexikalischen Kollokation charakterisiert und im deutsch-polnischen Vergleich dargestellt werden. In den Mittelpunkt rückt die Sprachkonvention als ein konstituierendes Merkmal der Kollokationen, das erst im Sprachvergleich deutlich sichtbar und aufgrund korpusbasierter Analysen erforschbar wird. Zur Veranschaulichung der konventionellen Bedingtheit der kollokativen Wortverbindungen werden ausgewählte Kollokationen für das Sprachenpaar Deutsch-Polnisch korpusbasiert (in NKJP und DeReKo) und lexikografisch (in Fach- und allgemeinen mono- und bilingualen Wörterbüchern sowie Kollokationswörterbüchern des Deutschen und Polnischen) analysiert. Die Analysen sollen in einer lexikografischen Beschreibung der Kollokationen im deutsch-polnischen Vergleich resultieren, denn postuliert wird ein korpusbasiertes bilinguales deutsch-polnisches Kollokationswörterbuch.

Prof. Dr. Frank G. Königs, Philipps-Universität Marburg, Marburg, Niemcy

Hindernis oder Brücke? Der Beitrag der Angewandten Linguistik zur Erforschung des Lehrens und Lernens von Fremdsprachen

Die Entstehung von wissenschaftlichen Disziplinen ist zumeist mit Reibungsverlusten verbunden, die aus dezidierten Abgrenzungskämpfen bestehen. Erst im Laufe der Zeit lässt sich das Verhältnis zu ‚benachbarten‘ Disziplinen vorurteilsfreier bestimmen. Dies gilt auch für die Erforschung des Lehrens und Lernens fremder Sprachen, deren wissenschaftliche Systematisierung und Konsolidierung von Misstrauen und Skepsis gegenüber der Linguistik geprägt war. In der Zwischenzeit dürfte sich die Situation gewandelt haben, und so erscheint es durchaus von Bedeutung, im Rückblick zu überprüfen, von welcher Art denn die Beziehung zwischen der Angewandten Linguistik auf der einen Seite und der Erforschung des Lehrens und Lernens auf der anderen inzwischen ist. Dazu möchte ich schlagwortartig auf einige Themen eingehen, die mir für das nicht unkomplizierte Beziehungsgeflecht zwischen den Disziplinen nicht untypisch erscheinen. Dazu zählen u.a. die Mehrsprachigkeitsdidaktik und Fragen des Zweitsprachenerwerbs, dazu zählen aber auch die Frage der Sprachmittlung (in Abgrenzung oder Verlängerung der Diskussion um das Übersetzen im Fremdsprachenunterricht), die Frage der Kompetenzen und schließlich auch der Umgang mit dem Textbegriff. Es gibt also vielfältig Anlass, die Rolle der Angewandten Linguistik aus der Sicht des Fremdsprachenunterrichts und seiner Erforschung zu beleuchten, zu hinterfragen, aber auch zu würdigen.

dr Marek Krawiec, PWSZ im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu, Wałbrzych

The use of audio-visuals in the cultural studies course for English Philology students

The following paper deals with the use of audio-visual materials in the cultural studies course for English Philology students. Apart from theoretical issues, the paper presents and discusses results from the questionnaire research which was conducted in 2015 among 1st-year students of English at the Angelus Silesius University of Applied Sciences in Wałbrzych. The author in his presentation highlights the role of audio-visuals in the transmission of cultural content to students and points to the level of students' satisfaction with the use of such materials in a 'cultural studies' class.

dr Lucyna Krenz-Brzozowska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Ein Modell des KSD unter Einsatz der Notizennahme

In der translatorischen Literatur sind mehrere Translationsmodelle bekannt. Ihre Adäquatheit und Komplexität ist im Zusammenhang damit zu sehen, ob sie sich auf die mündliche oder schriftliche Translation beziehen, und was daraus resultiert – welche Faktoren sie berücksichtigen. In meinem Referat stelle ich ein in Anlehnung an eigene Forschung entwickeltes Modell des Konsekutivdolmetschens unter Einsatz der Notizennahme dar.

prof. UAM dr hab. Joanna Kubaszczyk, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Sposób myślenia użytkowników danego języka o rzeczywistości pozajęzykowej a tzw. „językowy obraz świata”

[brak abstraktu]

dr Paweł Kubiak, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

O etnopaulizmach z perspektywy etnolingwistycznej i translatorycznej

W referacie przedstawione zostaną refleksje etnolingwistyczne na temat etnonimów o nacechowaniu pejoratywnym, zwanych etnopaulizmami. Jako egzemplifikacja przedmiotowej

kategorii nazw posłużą dwa określenia odnoszące się do Niemców: jedno funkcjonuje m.in. w kulturze polskiej (szwab), natomiast drugie pochodzi z austriackiego uniwersum kulturowego (Piefke). Autor postara się wykazać, iż etnopaulizm może być kulturowym słowem-kluczem, stanowiącym jedną z podklas kulturemów (por. Nagórko 2004). W wystąpieniu poruszone zostaną także problemy związane z przekładem etnopaulizmów.

dr Emilia Kubicka, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń

Tertium comparationis w przekładzie na przykładzie tłumaczeń polskich operacji przysłówkowych na niemiecki

Przedmiotem uwagi w referacie będzie tertium comparationis w przekładzie. Omówiony zostanie przykład jednostek przekładowych kłopotliwych z punktu widzenia charakterystyki formalnej, mianowicie form quasi-narzędnikowych typu *szybkim krokiem*, *smutnym wzrokiem* czy *piskliwym głosem*, według Andrzeja Bogusławskiego produktów przysłówkowej operacji semantycznej. Zostanie podjęta próba odpowiedzi na pytanie o ich status (gramatyczny), jak również o status ich odpowiedników przekładowych w tekstach niemieckich (pochodzących z gromadzonego przez autorkę korpusu równoległego).

mgr Tomasz Lis, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel, Niemcy

Nauczanie języka niemieckiego jako obcego w polsko-niemieckim regionie przygranicznym – realizacja treści regionalnych za pomocą elementów metody projektów

Międzykulturowy charakter regionów przygranicznych – będących punktem spotkań społeczności, ich kultur i języków – może zostać wykorzystany w procesie nauczania języków obcych jako element wspierający nabywanie wiedzy językowej i kulturoznawczej. Na przykładzie polsko-niemieckiego regionu przygranicznego omówiony zostanie problem poruszania zagadnień związanych z regionem zamieszkania uczących się podczas lekcji języka niemieckiego jako obcego. Poparte przeprowadzonymi badaniami przemyślenia dotyczące tego, czy i w jaki sposób tematyka regionalna może wpływać na kształcenie językowe i jaką rolę przy tym mogą odgrywać elementy metody projektów będą stanowić główny punkt ciężkości referatu.

dr Aleksandra Łyp-Bielecka, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Sosnowiec

Die Prinzipien der Tertiärsprachendidaktik und ihre Widerspiegelung in den ausgewählten DaF-Lehrwerken für den Anfängerunterricht

Das Englische, die heutige lingua franca, wird in fast allen Ländern Europas als die erste (manchmal sogar als die einzige) Fremdsprache unterrichtet. Dem Deutschen (ähnlich wie dem Französischen) kommt lediglich der Rang der zweiten bzw. sogar der dritten Fremdsprache zu.

Dieser Umstand resultierte mit der Zeit in der Etablierung und in der raschen Entwicklung der sog. Tertiärsprachendidaktik, zu deren wichtigsten Prinzipien u.a. kognitives Lehren und Lernen, Verstehensorientierung, Text- und Inhaltsorientierung, Ökonomisierung des Lernprozesses und Aktivierung des Lernenden zählen.

In dem Beitrag wird gezeigt, ob und (wenn ja) wie sich die oben genannten Prinzipien in den ausgewählten DaF-Lehrwerken für den Anfängerunterricht niederschlagen. Einer eingehenden Analyse werden sowohl die Lehrwerke unterzogen, die in Deutschland erschienen und für weltweiten Gebrauch bestimmt sind (wie das Lehrwerk deutsch.com), als auch solche, die in Polen herausgegeben und nur für den polnischen Markt konzipiert wurden (wie das Lehrwerk Deutschtour).

Prof. Dr. Helga Marburger, Technische Universität Berlin, Berlin, Niemcy
Mag. Thomas Müller, Technische Universität Berlin, Berlin, Niemcy

Internationalisierung und interkulturelle Qualifizierung in der Lehrkräftebildung – Konzeptionelle Überlegungen zu einem transnationalen Studienreformprojekt

Mit dem Bologna-Prozess der europaweiten Harmonisierung von Studienstrukturen und Hochschulabschlüssen ist das Ziel verbunden, die Mobilität von Studierenden zu erhöhen und Mobilitätshemmnisse zu reduzieren. Die Vermittlung und der Erwerb interkultureller Kompetenz spielt in diesem Zusammenhang eine bedeutende Rolle, nicht zuletzt in universitären Lehrveranstaltungen zur interkulturellen Qualifizierung und Sensibilisierung. Der Vortrag rückt mit der Lehrkräftebildung einen Bereich ins Zentrum, der traditionell nationalstaatlich präfiguriert ist. Der Erwerb interkultureller Kompetenz ist für Lehrkräfte zwar zunehmend wichtig im Umgang mit einer heterogenen Schülerschaft, doch eine transnationale Öffnung der Hochschulausbildung ist in diesem Bereich erst in Ansätzen erkennbar. Der Vortrag stellt konzeptionelle Überlegungen zu einem aktuellen Studienreformprojekt am Institut für Erziehungswissenschaft der Technischen Universität Berlin vor, das zur transnationalen Öffnung beiträgt, indem es Lehramtsstudierenden im Rahmen eines Lernforschungsprojekts die Möglichkeit bietet, in Kooperation mit einer Partneruniversität die Praxis von Schule und Unterricht in einem anderen Land zu erkunden.

dr Józef Marcinkiewicz, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Narzędzia gramatyki kognitywnej w analizie transferu leksykalnego w akwizycji L2

Z punktu widzenia badań zagadnień „błędu językowego”, kognitywny wgląd na jego przyczyny i poznawcze mechanizmy generowania nietrafionych leksemów wydaje się być nie tylko nowy, ale i bardziej efektywny niż na to pozwalają metody klasyczne. Użycie określonych narzędzi GK może wydatnie wzbogacić analizę semantyczną nieoczekiwane pojawiających się, niekompatybilnych z kontekstem, „obcych” jednostek leksykalno-semantycznych, wskazać ich prawdziwe źródło. Mam na myśli zastosowanie zwłaszcza instrumentarium tzw. obrazowania (oglądu), w tym modelu figura-tło przydatnego do analizy frazy werbalnej, a także koncepcje zjawisk prototypowości, kategoryzacji czy metaforyzacji. W referacie chcę wskazać na walory paru narzędzi GK, które staram się wykorzystywać w moich badaniach teorii i praktycznej analizy błędu językowego w akwizycji L2. Uwydatniam rolę instrumentów takich, jak pojęcia proponowane przez R.W. Langackera, teoria prototypowości i kategoryzacji E. Rosch i J.R. Taylora, teoria metafory oraz ICM-ów G. Lakoffa i M. Johnsona, koncepcja amalgamatów i przestrzeni mentalnych G. Fauconniera. Przykłady analizy błędu czerpię przeważnie z własnych materiałów zebranych w nauczaniu języka litewskiego na kierunku filologicznym na UAM w Poznaniu.

prof. US dr hab. Jolanta Mazurkiewicz-Sokołowska, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin

Konzeptualisierte Bedeutungsinhalte anhand der Verarbeitung von ausgewählten Phraseologismen im Deutschen und Polnischen bei den GermanistikstudentInnen

Der Beitrag ist kognitionslinguistisch orientiert und stützt sich auf die Auffassung der Sprache als Konzeptualisierung. Er zielt auf die Darstellung der prozessualen Aspekte der Bedeutungen im Hinblick auf die aktivierten kognitiven Domänen und die sich eröffnenden mentalen Räume, auf eine vergleichende Art und Weise, im Deutschen und im Polnischen. Das empirische Material bilden die von den GermanistikstudentInnen genannten auf ausgewählte Phraseologismen bezogenen Konzeptualisierungen. Das Hauptaugenmerk der Analyse gilt den individuellen und subjektiven Aspekten der Konzeptualisierungen und

Konzeptualisierungsbildungsprozesse mit besonderer Hervorhebung der emotionalen Komponente.

prof. zw. dr hab. Władysław Miodunka, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
dr hab. Przemysław Gębał, Uniwersytet Jagielloński, Kraków/Uniwersytet
Warszawski, Warszawa

Od poznańskiej szkoły lingwistyki stosowanej do krakowskiej szkoły glottodydaktyki porównawczej. Glottodydaktyka polonistyczna wczoraj, dziś i jutro

W latach 50. ubiegłego wieku rozpoczęło się w Polsce praktyczne nauczanie języka polskiego jako obcego (dalej: JPJO). Polscy językoznawcy zwrócili uwagę na ten fakt w latach 60, kiedy zaczęły się ukazywać pierwsze artykuły na ten temat, które można zaliczyć ogólnie do językoznawstwa stosowanego. Trzeba jednak stwierdzić, że ta lingwistyka stosowana była różnego pochodzenia: 1) wiązała się z chęcią zastosowania prac z lingwistyki czystej do nauczania JPJO, 2) polegała na przenoszeniu dorobku polskiej lingwistyki stosowanej do nauczania JPJO, 3) dotyczyła przenoszenia do polskiej praktyki dorobku zagranicznej lingwistyki stosowanej przy równoczesnym wykorzystaniu dorobku polskiej lingwistyki stosowanej. Orientację pierwszą reprezentowali wybitni językoznawcy z UW: B. Wieczorkiewicz, D. Buttler, S. Skorupka, J. Wójtowicz w artykułach z lat 60, 70, i 80. Najlepszym przykładem orientacji drugiej był J. Lewandowski z Instytutu Lingwistyki Stosowanej UW, stworzonego przez F. Gruczę. Orientację trzecią reprezentował początkowo W.T. Miodunka, twórca Zakładu Językoznawstwa Stosowanego do Nauczania Języka polskiego jako Obcego w Instytucie Badań Polonijnych UJ. Przenosił on na polski grunt dorobek francuskiej lingwistyki stosowanej, widzianej na tle dydaktyki języków obcych w krajach anglosaskich, uwzględniając także dorobek polskiej lingwistyki stosowanej. Podsumowanie refleksji lingwistycznej tego okresu przyniósł wybór prac w tomie „Metodyka nauczania języka polskiego jako obcego” pod red. J. Lewandowskiego (1980).

Przedstawiając powstawanie i przemiany glottodydaktyki polonistycznej, autorzy korzystają z wcześniejszych propozycji W.T. Miodunki, zawartych w artykule „Glottodydaktyka polonistyczna w rozwoju nauczania i badań polszczyzny w latach 1950-2012” (2013). Powojenną historię dydaktyki JPJO podzielił on na trzy okresy: 1) okres językoznawstwa stosowanego do nauczania JPJO (1950-1992), 2) okres kształtowania się glottodydaktyki polonistycznej (1993-2003), 3) okres glottodydaktyki polonistycznej opartej na standardach europejskich (2004 -).

Powstanie i ewolucję glottodydaktyki porównawczej przedstawił P.E. Gębał w monografii „Krakowska szkoła glottodydaktyki porównawczej na tle glottodydaktyki ogólnej i polonistycznej” (2014), gdzie wyróżnił trzy nurty: 1) wprowadzenie zagranicznej myśli do nauczania JPJO (1978-1996), 2) komparatywizm glottodydaktyczny w monografiach z zakresu dydaktyki JPJO (1998-2010), 3) komparatywizm w nauczaniu sprawności językowych i części polskiego systemu językowego (2005 -).

Referat zakończą refleksje na temat mocnych i słabych stron glottodydaktyki polonistycznej oraz przewidywanych możliwości jej dalszego rozwoju.

Prof. Dr. Bernd Müller-Jacquier, Universität Bayreuth, Bayreuth, Niemcy

Verfahren des Wissenstransfers von Fremdkulturerfahrungen

Hochtechnisierte Gesellschaften bilden an Universitäten und Fachhochschulen berufliche Eliten aus, die sich durch ausbildungs- und arbeitsbedingte Aufenthalte im Ausland, d.h. breite, in mehreren Ländern erworbene Fremdkulturerfahrungen auszeichnen. Diese tauschen sie zur Bewältigung ihrer beruflichen Aufgaben in wenig zugänglichen Rückzugsgruppierungen (u.a. "Diaspora") oder in institutionellen Settings (u.a. "Jobübergabe-Gespräche") aus oder machen sie Peer-Gruppen in institutionellen Settings –

und damit in "geordneter Form" – zugänglich, z.B. in Vorbereitungsmaßnahmen auf Auslandseinsätze.

International operierende Unternehmen und Institutionen versuchen seit langem, das durch Fremdkulturerfahrungen entstandene Wissens-Kapital ihrer Mitarbeiterinnen zu sichern und für die Vorbereitung auf Auslandseinsätze oder Teambildungsmaßnahmen im Inland zu nutzen. Auch Hochschulen, die sich die Vermittlung interkultureller Kompetenzen zur Aufgabe machen, schaffen eigene Instrumente zur Sicherung von Studieneinerfahrungen im Ausland. Einige arbeiten an Evaluierungsformen, um den Erfolg ihrer Bemühungen festzustellen.

Alle diese Bemühungen basieren auf Kommunikationsprozessen, auf Gattungen, durch die erworbene Fremdkulturerfahrungen tradiert werden: Interviews, biographische Erzählungen, Berichte. Daher ergibt sich folgende Forschungsfrage: Wie werden Fremdkulturerfahrungen kommuniziert? Ihre Relevanz gewinnt sie dadurch, dass in vielerlei Hinsicht der Erfolg des Transfers handlungsrelevanter Fremdkulturerfahrungen von der Darstellungs- und Vermittlungsfähigkeit der "kulturellen Experten" abhängt, die in der Regel über wenig kommunikative Praxis bezüglich der Darstellung von Fremdem verfügen. Entsprechend unterschiedlich sind die Ergebnisse. Anhand einer Auswahl von "Berichten über Fremdes" werden Verfahren und Probleme dieser kommunikativen Aufgabe illustriert. Gleichzeitig werden Hinweise auf typische schriftliche und kommunikative Gattungen des fremdkulturellen Erfahrungstransfers gegeben.

Der Beitrag illustriert einen sich in Bayreuth etablierenden Forschungsstrang und dient als Einladung zum Mit-Denken und Mitarbeiten.

mgr Monika Nawracka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
Refleksyjni uczący się i nauczający w procesie glottodydaktycznym. W stronę między- i transkulturowości

Referat jest interdyscyplinarną prezentacją spojrzenia na kulturę/kultury w nauczaniu języków obcych. Czerpiąc z antropologii kulturowej, psychologii i mediacji międzykulturowej, glottopedagogiki interkulturowej oraz glottodydaktyki polonistycznej, odwołuję do własnych badań jakościowych nad kulturą w nauczaniu i uczeniu się języków obcych na przykładzie polskiego.

Odnosząc się do koncepcji dydaktyki postmetodycznej (Kumaravadivelu), inspiracji etnograficznych (Byram, McLeod), różnych paradygmatów myślenia o kulturze w nauczaniu języków, w tym także polskich doświadczeń (m. in. Grucza, Kramsch, Miodunka, Pfeiffer, Risager, Zarzycka) pragnę zaprezentować refleksyjność i podejście antropologiczne jako inspirujące a zarazem wymiennie wpływające na jakość i efektywność świadomego nauczania/uczenia się języków obcych.

Posiłkuję się refleksyjnym spojrzeniem na kulturę ujawniającą się w różnych wymiarach: jako temat zajęć, wzajemne postrzeganie ról osób nauczających oraz uczących się, treść doświadczeń w kontekście zarówno lekcyjnym jak i pozalekcyjnym, także jako czynnik formujący nasz (tzn. użytkowników i użytkowniczek języka) rozwój, doświadczanie (siebie) w wielojęzycznej i wielokulturowej rzeczywistości. Opisuję wpływ decyzji, opinii, stereotypów, wyborów, nieuświadomionych postaw etc. na nauczanie oraz uczenie się oraz możliwość uwzględnienia tych doświadczeń w wyrobieniu postawy refleksyjnej nauczających a przez to efektywniejsze procesy nauczania języków. Traktuję nauczanie jako spotkanie nauczających i uczących się, interpretując je jako między- i transkulturowe wydarzenie, w którym zachodzi transformacja – przemiana zarówno nauczających jak i uczących się.

Dr. Petr Nádeníček, Uniwersytet im. Christiana Albrechta w Kiel, Kiel, Niemcy

Rola mocy w języku polskim, niemieckim i czeskim

Mocja to tworzenie nowych wyrazów za pomocą sufiksacji w celu specyfikacji płci (np. pol. *kelner* – *kelnerka*, niem. *Kellner* – *Kellnerin*, czes. *číšník* – *číšnice*; lub pol. *wdowa* – *wdowiec*, niem. *Witwe* – *Witwer*, czes. *vdova* – *vdovec*). Mocja jest jednak tylko jednym ze sposobów, w jaki można w języku polskim, niemieckim i czeskim wyrazić płeć. W referacie zostanie zaprezentowana rola mocy zarówno w systemie (*langue*), jak i w użyciu (*parole*) wyżej wymienionych języków. Aby ustalić produktywność mocy w analizowanych językach, zostanie ona porównana z innymi możliwościami wyrażania płci w języku polskim (np. *męska prostytutka*, *kobieta-murarz*, *pani profesor* itd.), niemieckim (np. *weiblicher Gast*, *Roma-Frau*, *Frau Professor* itd.) i czeskim (np. *ženský host*, *žena pedagog* itd.).

dr Małgorzata Niemiec-Knaś, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa

Techniki nauczania i uczenia się stosowane w nauczaniu dwujęzycznym a rozwój nauczania interdyscyplinarnego

W dzisiejszym świecie posługiwanie się językiem obcym tylko w obszarze tzw. życia codziennego jest niewystarczające. Student czy uczeń poruszający się po obcym kraju musi potrafić posłużyć się językiem obcym jako instrumentem w celu zrozumienia treści specjalistycznych. Lekcja języka obcego (w tym wypadku języka niemieckiego) nie może być wyizolowaną jednostką, na której ćwiczono są tylko proste rutyny językowe. Nauczanie interdyscyplinarne stawia przed uczniem a przede wszystkim przed nauczycielem języka obcego ważne wyzwanie. Aby sprostać temu trudnemu zadaniu mogą oni czerpać wiedzę z doświadczeń w nauczaniu dwujęzycznym. Niniejszy artykuł to próba podania kilku przykładów na zastosowanie technik uczenia się stosowanych w nauczaniu dwujęzycznym na tradycyjnej lekcji języka obcego.

dr Agnieszka Nowicka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Polarity of social identities in Polish and American media discussions

The paper presents the results of a case study of one Polish and one American discussion and focuses particularly on analyzing cultural differences in social categorization. The analysis is carried out within the ethnomethodological framework and involves membership categorization analysis of genre roles and social identities. My research indicates that as opposed to the American discussion, social identities and genre roles in the Polish discussion tend to be negatively polarized. The Polish debaters more frequently than the American debaters categorize themselves and other speakers as social and argumentative opponents. The Polish assessments of other debaters are explicit, categorical, emotional and colloquial. As a result, the Polish media discussion often becomes a colloquial argument.

Prof. Dr. Norbert Nübler, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel, Niemcy

Zur Spezifik polnisch-deutscher Zweisprachigkeit in Deutschland

Migranten mit polnischsprachigem Hintergrund stellen – nach den türkisch- und den russischsprachigen – derzeit die drittgrößte Gruppe an bilingualen Sprechern in Deutschland dar. Zugleich ist es die größte Gruppe mit Kenntnissen einer anderen Sprache aus der Europäischen Union. Allein diese Tatsache macht die Zweisprachigkeitsforschung im polnisch-deutschen Bereich zu einem nicht nur linguistischen Desiderat. Entsprechende Feldforschung muss allerdings auf der Grundlage von theoretischen Vorüberlegungen zur Spezifik einer deutsch-polnischen Bilingualität aufbauen. Zu beachten sind allgemeine Fragestellungen, die das Phänomen der Zweisprachigkeit insgesamt betreffen, ebenso wie Probleme, die spezifisch das Verhältnis der deutschen und der polnischen Sprache betreffen. Dabei geht es nicht nur um die unterschiedliche grammatische und lexikalische Struktur beider Sprachen. Einige Gesichtspunkte sollen hier angesprochen werden.

1) Allgemeine Faktoren der Zweisprachigkeit

Spricht man von Zweisprachigkeit im Zusammenhang mit Migration – das ist im Falle der in Deutschland lebenden Polnisch-Sprecher in der weit überwiegenden Zahl zutreffend – so geht es um den ganz oder überwiegend unsystematischen Erwerb des Polnischen (d.h. außerhalb von organisiertem Unterricht). Der Spracherwerb sollte zudem in der Kindheit oder frühen Jugend (im vorpubertären Alter) erfolgen.

Methodisch und terminologisch zu unterscheiden ist eine linguistische Migrationsforschung im engeren Sinne von der Frage nach dem sprachlichen Erbe der Kindergeneration. Die Migrationslinguistik im engeren Sinne bezieht sich auf Personen mit eigener Migrationserfahrung. Bei ihnen ist zumindest chronologisch das Polnische die L1 und das Deutsche die L2. Bei dieser eng aufgefassten Migrationslinguistik wäre im Hinblick auf die Polnisch-Sprecher die Frage nach dem Sprachverfall aufzuwerfen. Im Gegensatz dazu stellen sich bei der Kindergeneration (sogenannten Heritage-Sprechern) andere Fragen. Diese hängen vorwiegend mit dem unvollständigen Spracherwerb aufgrund von eingeschränkten Verwendungsbedingungen (Eingrenzung auf familiären Gebrauch) zusammen.

2) Spezifische deutsch-polnische Faktoren

Sowohl das Polnische als auch das Deutsche sind ausgebaute europäische Standardsprachen. Dies unterscheidet die deutsch-polnische Zweisprachigkeit grundsätzlich etwa von der deutsch-sorbischen Zweisprachigkeit, weil das Sorbische nicht denselben Ausbaugrad besitzt wie das Deutsche.

Will man den Grad der Polnisch-Kenntnisse einer bestimmten zweisprachigen Person in Deutschland testen, so wird meist die polnische Sprachnorm als Grundlage angesehen. Dabei ist aber zu beachten, dass nicht jede Abweichung von der Norm als „Fehler“ zu beurteilen ist. Deshalb müssen entsprechende Untersuchungen eine Vergleichsgruppe von Sprechern in Polen beinhalten. Bei Heritage-Sprechern ist zudem eine Prägung durch die liberalere deutsche Norm möglich. Darüber hinaus stellt sich die Frage nach dem individuellen Ausbaugrad der Sprachkenntnisse des Einzelnen nicht nur im Hinblick auf grammatische und/oder lexikalische Kenntnisse, sondern auch bezüglich pragmatischer Faktoren (Höflichkeitsstrategien, stilistische Variationsmöglichkeiten u.ä.). Insbesondere bei Heritage-Sprechern stellt zudem die Literatizität ein eigenes Problem dar.

Zu untersuchen wäre darüber hinaus die Motivation zur Verwendung des Polnischen in Deutschland wie auch die Motivation zur Weitergabe des Polnischen an die Kindergeneration bzw. die Motivation der Kindergeneration zum möglichst vollständigen Erwerb des Polnischen. Hier spielt wohl das Sprachprestige eine wichtige Rolle.

Die angesprochenen Gesichtspunkte können das komplexe Phänomen der deutsch-polnischen Zweisprachigkeit lediglich in wenigen Aspekten darstellen. Sie können aber den Eindruck vermitteln, dass eine ganze Reihe kultureller Faktoren zu berücksichtigen sind, die über rein linguistische Fragestellungen hinausreichen.

M.A. John O'Donoghue, Technische Universität Berlin, Wildau, Niemcy

Using corpus in the classroom: What lessons can teachers learn?

This paper investigates the role of corpora in the classroom and students' reactions to dealing directly with a large corpus (the BNC).

dr hab. Monika Obrębska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Verbalne wskaźniki lęku w sytuacji społecznej ekspozycji. Doniesienie z badań

Celem przeprowadzonego badania było zweryfikowanie hipotezy, iż wyróżnione w literaturze (Ertel 1986; Weintraub 1989; Morreale, Spitzberg, Barge 2008) werbalne wskaźniki lęku – używanie zaimka „ja”, zaprzeczeń, partykuł, wyrażeń dogmatycznych oraz tzw. explainers: spójników i wyrażeń służących do wyrażania przyczynowości – częściej pojawią się w wypowiedziach osób zdiagnozowanych jako wysokolękowe i wypierające lęk niż u osób

niskolękowych. W badaniu przesiewowym wzięło udział 570 studentów 14 różnych kierunków, z których wyłoniono 90 osób zakwalifikowanych, zgodnie z kryteriami Weinbergera, Schwartza i Davidsona (1979), do jednej z trzech grup: osób wysokolękowych (N=30), niskolękowych (N=30) i wypierających lęk (N=30). Zadanie badawcze polegało na wygłoszeniu kilkuminutowego przemówienia na temat cech, które osoba badana lubi w sobie bądź nie. Teksty zarejestrowanych wypowiedzi zostały przepisane i zanalizowane pod kątem opisanych w literaturze wskaźników lęku. Przeprowadzone analizy frekwencyjne potwierdziły zakładaną tendencję, iż werbalne wskaźniki lęku (szczególnie Wskaźnik Dogmatyzmu) są dobrym predyktorem lękowego pobudzenia, różnicując osoby wysokolękowe, niskolękowe i wypierające lęk.

dr hab. Magdalena Olpińska-Szkiełko, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Der frühe Sprachunterricht muss umkehren – ein Plädoyer für eine „neue“

Didaktik

W nawiązaniu do tytułu słynnego pamfletu Wilhelma Viëtor'a z 1882 r. w wystąpieniu przedstawione zostaną argumenty na rzecz opracowania naukowych (lingwistycznych i glottodydaktycznych) podstaw dydaktyki języka obcego na etapie przedszkolnym.

Z chwilą wejścia w życie nowej podstawy programowej wychowania przedszkolnego, nauczanie pierwszego języka obcego na etapie przedszkolnym stanie się obowiązkowe i powszechne. Z tego względu opracowanie zasad dydaktycznych nauczania języków obcych na tym etapie edukacyjnym, podobnie jak opracowanie ram programowych kształcenia nauczycieli oraz przygotowanie odpowiednich materiałów dydaktycznych stanowi palącą potrzebę. W moim przekonaniu nie wystarczy bowiem „przenieść” zasad metodyki nauczania języka obcego na etapie wczesnoszkolnym do przedszkola, lub też „dopasować” te zasady do specyfiki edukacji przedszkolnej poprzez uproszczenie lub/i ograniczenie oferty językowej.

W wystąpieniu zostanie podjęta próba znalezienia odpowiedzi – i ich uzasadnienia z punktu widzenia glottodydaktyki – na kilka podstawowych pytań związanych z wczesnym początkiem nauki języka drugiego/obcego w warunkach edukacyjnych. W pierwszej części referatu scharakteryzowany zostanie tzw. „okres szczególnej wrażliwości językowej”, a także przedstawione „skutki” wczesnego intensywnego kontaktu dziecka z językiem drugim w sytuacji, w której rozpoczyna ono naukę tego języka w przedszkolu.

W dalszej części wystąpienia zebrane zostaną rozważania na temat postulowanych zmian w metodyce wczesnego nauczania języka drugiego implikowanych wnioskami wynikającymi ze współczesnych badań lingwistycznych, w szczególności badań nad procesami akwizycji pierwszego języka oraz drugiego języka w warunkach naturalnych, a także badań glottodydaktycznych, w tym szczególnie naukowej ewaluacji programów wychowania dwujęzycznego. Rozważania te będą dotyczyć przede wszystkim: konieczności stworzenia naturalnej sytuacji uczenia się języka – która zostanie w tym miejscu ogólnie scharakteryzowana, postulatu integracji nauczania języka drugiego i rozwoju poznawczego uczących się, prawidłowości rozwoju poszczególnych sprawności językowych, wymogu autentyczności i bogactwa oferty językowej oraz oczekiwanych efektów wczesnej nauki języka drugiego i kontroli osiągnięć.

dr Roman Opiłowski, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław

Multimodale Elemente des Textdesigns in gedruckten Gebrauchstexten

Design ist nicht nur ein moderner Anglizismus, der in vielen Lebensbereichen verwendet wird, sondern eine bedeutende Makromodalität in der Kommunikation. Auf den ersten Titelseiten von Zeitungen und Magazinen, in den gedruckten Infografiken, in Werbekampagnen führender Marken und als visuelle Fläche kommerzieller Produkte dient das Textdesign als Visitenkarte und Erkennungsmerkmal von Textproduzenten. Diesbezüglich stellt sich die Frage, welche multimodalen Merkmale das Textdesign als kommunikatives,

funktionales und kognitives Phänomen erfassen lassen. In diesem Vortrag wird ein Analysemodell des Textdesigns vorgeschlagen und an einigen Beispielen überprüft.

dr Izabela Orchowska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

O konstruowaniu wiedzy glottodydaktycznej na temat kształcenia nauczycieli języków obcych w dyskursie i poprzez dyskurs

Dyskurs naukowy w obszarze nauk społecznych i humanistycznych ma na celu nie tylko rozpowszechnianie twierdzeń naukowych, ale także ich dyskutowanie, co wiąże się z jego dialogicznością. Również autorzy glottodydaktycznych artykułów naukowych konstruuje swoje dyskursy, odnosząc się do dyskursów innych naukowców i to zarówno będących przedstawicielami ich dziedziny nauki, jak i nauk pokrewnych. Co więcej, w naukach humanistycznych, a zatem również w glottodydaktyce, mamy często do czynienia ze współistnieniem kilku terminów oznaczających to samo zjawisko, pojęcie, co jest na ogół rezultatem różnych podejść, poglądów i cechującej glottodydaktykę wieloparadygmatyczności epistemologicznej i metodologicznej. W rezultacie, warunkiem konstruktywnego dialogu naukowego wewnątrz wspólnoty glottodydaktycznej jest każdorazowe definiowanie przez glottodydaktyków w swoich publikacjach naukowych ich usytuowania epistemologicznego a także odniesienie przedmiotu ich refleksji naukowej do ogólnej problematyki glottodydaktycznej. W moim referacie postaram się odpowiedzieć na pytanie szczegółowe z realizowanego przeze mnie aktualnie badania metaglottodydaktycznego, które brzmi: jak autorzy artykułów glottodydaktycznych prezentują swoje stanowisko epistemologiczne w dyskursie i poprzez dyskurs. Przedmiotem metaanalizy są polskojęzyczne artykuły na temat kształcenia nauczycieli języków obcych opublikowane na łamach czasopisma „Neofilolog” w latach 1993-2013, a prezentowane przeze mnie rezultaty badania będą miały na celu scharakteryzowanie procesu konstruowania wiedzy glottodydaktycznej w jego wymiarze dyskursywnym z perspektywy zjawiska dialogiczności dyskursu naukowego.

dr Dorota Owczarek, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

A model for ICC assessment in the dialogic approach

The main point of the discussion is to present a model designed for the purpose of ICC assessment. The model is based on the dialogic approach to the development of ICC among foreign language learners. The concept of ICC in the model follows ideas as presented by Byram, and the concept of dialogue is based on Bakhtin's philosophy. Finally the presentation aims at targeting some dilemmas concerning the assessment of ICC in general.

mgr Dagmara Płońska, SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Warszawa

Psycholingwistyczny model procesu tłumaczenia Krzysztofa Hejwowskiego. Wyniki weryfikacji empirycznej

Referat prezentuje wyniki badania, które było próbą weryfikacji modelu tłumaczenia zaproponowanego przez Krzysztofa Hejwowskiego. W pierwszej części wystąpienia opiszę psycholingwistyczny model procesu tłumaczenia przedstawiony przez Hejwowskiego w niepublikowanej pracy doktorskiej (1992), uzupełniając go o elementy zawarte w późniejszej Kognitywno-komunikacyjnej teorii przekładu (2004). W drugiej części przedstawię wyniki badania dotyczącego procesu tłumaczenia. Badanie objęło próbę 61 osób: 21 zawodowych tłumaczy języka francuskiego, 20 studentów lingwistyki stosowanej z językiem francuskim oraz 20 osób bardzo dobrze znających język francuski i niezajmujących się zawodowo tłumaczeniem. Proces tłumaczenia rejestrowany był przez program Translog. Celem badania było sprawdzenie, czy osoby o różnym stopniu doświadczenia w tłumaczeniu różnią się pod względem częstości stosowania poszczególnych strategii tłumaczenia wyróżnionych w modelu, o którym mowa. Wyniki potwierdziły aktywizację w procesie przekładu pisemnego

trzech spośród czterech strategii proponowanych przez Hejwowskiego. Ujawniły też, że studenci lingwistyki stosowanej różnili się istotnie od pozostałych grup pod względem częstości stosowania poszczególnych strategii tłumaczenia.

prof. zw. dr hab. Izabela Prokop, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

O strukturze aktów mownych raz jeszcze

W wielu zakresach badawczych językoznawstwa stosowanego istnieje pilna potrzeba stosowania adekwatnego, wyczerpującego opisu pragmalingwistycznego. Do zakresów takich należy na przykład przekładoznawstwo czy też kontrastywna gramatyka komunikacyjna. W niniejszym referacie podejmujemy próbę doprecyzowania opisu aktów mownych, w szczególności zajmujemy się aktem lokucji, a więc m.in. procesem formułowania wypowiedzi – doboru m.in. środków stylistycznych, słownictwa i syntaktycznej struktury realizowanej wypowiedzi – z uwzględnieniem parametrów sytuacji komunikacyjnej. Osobne zagadnienie stanowi opis pośrednich aktów mownych, takich jak na przykład wypowiedzi nacechowanych ironicznie, sarkastycznych, czy insynuacji.

prof. zw. dr hab. Stanisław Puppel, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Applied linguistics as a manifestation of endo- and egzo-symbiosis

An assumption is made that applied linguistics may be viewed as an outcome of an interplay of a dichotomy of endogenous and egzogenous symbionts, mediated by important mesogenous symbionts. All of them form what may be called 'a flow tool-language design'. The occurrence of these symbionts on the language side allows for a division of 'linguolaborese' (or the whole 'life of language' as opposed to 'instrumentolaborese', or the whole 'life of tools') into three more or less distinct areas: the endogenous area, the mesogenous area, and the egzogenous area, respectively. The afore mentioned areas further justify a division of linguistics into three respective types: endogenous linguistics, mesogenous linguistics, and egzogenous linguistics. Their domains of interest vary but are highly interconnected, blended, symbiotic and synergistic. Applied linguistics is viewed here as belonging to (or taking theoretical and practical interest in) the egzogenous and mesogenous areas of linguolaborese.

PD Dr. habil. Claudia Radünzel, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel, Niemcy

Bezeichnungen für Menschen mit Behinderungen in russischen, polnischen und tschechischen Presseberichten über die Paralympics 2014 in Soci

Der Vortrag behandelt Bezeichnungen für Menschen mit Behinderungen im Russischen, Polnischen und Tschechischen mit dem Schwerpunkt auf ihrer Struktur und ihrer Verwendung im aktuellen Sprachgebrauch.

Als Analysematerial dienen 261 Artikel über die XI. Paralympischen Winterspiele in Soči, die in den Online-Ausgaben bekannter russischer, polnischer und tschechischer Zeitungen und Zeitschriften im März 2014 erschienen sind. Es werden Gemeinsamkeiten und Unterschiede in der Berichterstattung und in den verwendeten Bezeichnungen herausgearbeitet. Besondere Aufmerksamkeit gilt dabei alternativen Benennungen, die heute verstärkt neben etablierte Bezeichnungen treten (z.B. russ. „инвалид“ vs. „человек с инвалидностью“ oder „человек с ограниченными возможностями (здоровья/по здоровью)“).

dr Magdalena Rozenberg, Uniwersytet Gdański, Gdańsk

Knowledge Management – ein allgemeiner Aufriss

Knowledge Management (Wissensmanagement) kann als Prozess, System, wissenschaftliche Disziplin, neue Philosophie oder sogar als Kunst begriffen werden. Knowledge Management beschäftigt sich mit dem Erwerb, der Entwicklung, dem Transfer, der Speicherung sowie der

Nutzung von Wissen. Dabei sind im Knowledge Management diejenigen Aspekte von entscheidender Bedeutung, die mit neuen Technologien, Medien, Messinstrumenten zur Wissensüberprüfung und einer Kultur der Organisation mit dem Fokus auf zwischenmenschlicher Kommunikation einhergehen. Der Beitrag unternimmt den Versuch, das Konzept Knowledge Management in übersichtlicher Form darzustellen. Er soll zentrale Grundlagen des Wissensmanagements beschreiben und, wo möglich, deren Implikationen für eine Praxis des Fremdsprachenunterrichts aufzeigen.

dr Beata Rusek, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa

Möglichkeiten Fremdsprachenlernende mit digitalen Tools kognitiv zu aktivieren

Keiner würde heute bezweifeln, dass Langeweile, Routine und Passivität dem Lernprozess nicht nützen. Schüler, die zwar im Unterricht da sind, aber in den Lernprozess nicht eingebunden werden, profitieren von so einem Unterricht kaum. Wie kann ich meine Schüler aktivieren? Wie kann ich sie bewegen? Wie soll ich meinen Unterricht planen und gestalten, damit ich alle Lernenden zur aktiven Auseinandersetzung mit den Lerninhalten anrege, damit sie ihre Zeit im Unterricht maximal nutzen? Diese Fragen stellt sich wohl jeder Lehrer.

Das Thema des Beitrags ist die kognitive Aktivierung. Es wird unter anderem auf die unterschiedlichen Definitionen des Begriffs sowie auf die Unterschiede zwischen der kognitiven und kommunikativ-kognitiven Aktivierung eingegangen. Im Weiteren werden Prinzipien genannt, die einen mental aktivierenden Unterricht charakterisieren. Als gutes Beispiel für den Fremdsprachenunterricht wird das Konzept der Schüleraktivierung Kooperatives Lernen dargestellt (Brüning und Saum).

Abschließend werden digitale Tools (z.B. phrase.it; storybird.com) präsentiert, die kognitiv aktivierende Aufgabenstellungen für die Entwicklung der Schreibfertigkeit im Fremdsprachenunterricht entwickeln lassen.

dr Paweł Rybszleger, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Partizipativer Journalismus in der Web 2.0-Umgebung. Versuch einer Neudefinierung des Begriffs

In der Fachliteratur der letzten Jahre (im Bereich der Medienwissenschaften sowie der Medienlinguistik) herrscht die Ansicht, dass der partizipative Journalismus (engl. grassroots journalism oder citizen journalism) eine alternative, unabhängige, zuverlässige und z.T. präzisierende Informationsquelle sei, in der eine wichtige Rolle einfache Bürger spielen (vgl. Bowman/Willis 2003). Es sind (nach Rosen 2008) jene Bürger, die sich früher lediglich als Publikum bezeichnet hätten und "employ the press tools they have in their possession to inform one another." Eine ähnliche Meinung vertreten auch viele deutsche Autoren (vgl. u.a. Engesser/Wimmer 2009 oder Engesser 2013), die das Phänomen des Bürgerjournalismus mit praktisch jeder aktiven Teilhabe des einfachen Bürgers an der Medienöffentlichkeit gleichsetzen. Fast alle Definitionen unterstreichen zwar die zunehmende Bedeutung eines gewissen bürgerlichen Empowerment im Prozess der Berichterstattung sowie der alternativen Sammlung, Analyse und Verbreitung von Informationen und Nachrichten, suggerieren jedoch dabei, dass praktisch jeder im Netz veröffentlichender User als Journalist betrachtet werden kann (vgl. Olszański 2006 oder Engesser/Wimmer 2009).

Der Autor vertritt die Meinung, dass nicht jede Tätigkeit online (sogar eines bekannten Bloggers oder Netzaktivisten) zum Bürgerjournalismus gehören kann. Ebenfalls sind jegliche Formen der sog. Anschlusskommunikation im Netz oder das Zur-Verfügung-Stellen von eigenen Kurztexten oder Bildern auf redaktionellen Internetseiten von privaten Personen, nicht als Formen des Bürgerjournalismus aufzufassen, obwohl ihre Bedeutung im Prozess der Filterung, Entstehung, Qualitätsprüfung bzw. kommunikativer Aushandlung von Informationen immer wichtiger wird. Nichtsdestotrotz ist jeglicher Online-Aktivismus (z.B. Petitionen, sog. Virale Videos, Online-Aktionen usw.), der besonders in Social Media sichtbar

wird, nicht immer mit dem Bereich „partizipativer Journalismus“ gleichzusetzen (vgl. Neuberger et al. 2014: 17).

Die Hauptaufgaben des Beitrags:

- Präsentation eines Klassifikationsrasters für diverse Formen des partizipativen Journalismus online, die mit allgemeinen technischen, inhaltlichen und schließlich kommunikativen und stilistischen Anforderungen des professionellen Journalismus (besonders in seiner Online-Ausführung) übereinstimmen sollen.
- Exemplarische Darstellung von Typen des partizipativen Journalismus: von individuellen (wie manche Blogs oder private Internetauftritte) bis zu kollaborativen Online-Projekten (vgl. u.a. diverse unabhängige Nachrichtenwebsites oder Nachrichtenprojekte). In allen Fällen sollte es sich allerdings um solche Formate handeln, die sich mit unterschiedlicher Thematik auseinandersetzen, indem sie informieren und/oder mit anderen Ansichten polemisieren.

prof. zw. dr hab. Alicja Sakaguchi, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Die Kunst des Verstehens und Übersetzens sakraler Texte. Ein kritischer Blick auf die gegenwärtigen deutschen und polnischen Bibelübersetzungen

Kein Buch wurde so oft und so unterschiedlich übersetzt wie die Bibel. Jede neue Übersetzung hat ihren eigenen Charakter mit jeweils eigenen Stärken und Schwächen. Es ist wichtig zu beachten, dass all jene Texte, die allgemein schwer zu verstehen sind (hier vor allem die prophetischen und die Offenbarungstexte der Bibel selbst), einer sorgfältigen Klärung ihres Sinns bedürfen. Die Aufgabe einer (erleuchteten) Hermeneutik ist aber auch, die kommunikative Intention der inspirierten Autoren zu ermitteln – immer mit gebührender Rücksicht auf die Tatsache, dass den Propheten aufgetragen ist, ihre Botschaft so exakt wie möglich auszudrücken und zu verkünden, und dabei weder etwas wegzulassen noch etwas hinzufügen (vgl. Jer 26,2; Offb 22,18-19). Dieser demütigen Grundhaltung, möglichst nah am *Wort des lebendigen Gottes* (Jer 23,36) zu sein, fernab mancher historisierenden, dogmatisierenden, weltanschaulichen Auslegung oder gar blinden religiösen Eifers, sollte jeder bewusste und verantwortliche Übersetzer und Ausleger sich als inspiriert verstehender Schriften Rechnung tragen.

prof. zw. dr hab. Teresa Siek-Piskozub, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Compatibility of Positive Psychology and Ludic Strategy in Foreign Language Education

From the beginning of the new millennium a new subfield of enquiry within psychology has emerged, i.e. Positive Psychology (PP). It is a rapidly expanding area and many researchers see the value of it for the second language acquisition. As MacIntyre and Mercer (2014:153) inform, PP seeks explanation how and why people “thrive and flourish”, and also aims at developing tools which will build positive emotions and engagement in one’s life activities. As the authors explain, PP can be considered as a rebirth of humanistic psychology of the 70-ies which was criticised for not being grounded in research and too much concentration on negative emotions, and for disregarding the impact of positive emotions, as well as for treating them as the other end of the same continuum. It appears that both positive and negative emotions can co-occur in an action to a varied degree.

In the presentation I would like to show that ludic strategy (LS), an approach to foreign language teaching (FLT), popularised by the present author since the nineties of the previous century, which acknowledged the value of humanistic approach, yet also emphasised an emergence of positive feelings while engaging in the ludic tasks for the FLT purposes, is compatible with the most popular model of well-being theory, the so called PERMA model (Seligman 2011). Referring to research in FLT by using PERMA scheme I will

analyse benefits of applying LS in the FL classroom, which proves that LS can be treated as a useful tool for FLT.

prof. zw. dr hab. Teresa Siek-Piskozub, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu, Poznań

Developing ICC within Activity System Theory

The major goal of my presentation is to introduce the Activity System Theory as a way of developing intercultural communicative competence (ICC) of prospective foreign language teachers on the example of students from the Faculty of English (FE) at Adam Mickiewicz University.

In the presentation I will refer to the concept of ICC resulting from the evolution of the concept of language competence in which social and cultural components have become important, and the reference to the mythical native speaker's competence in the context of foreign language teaching has been questioned (e.g. Byram 1997). Many applied linguists agree that language and culture are two inseparable components (e.g. Moran 2001, Liddicoat et al. 2003), and non-native speakers of a language need to be aware of the possible pitfalls of an intercultural communication. Yet, research shows that not all foreign language teachers (FLTs) are able, or willing, to integrate culture teaching into their language class and teach their learners to become intercultural mediators (e.g. Lázár 2007, Białek 2009, Szczepania-Kozak 2010). It is a signal to FLTs' trainers that ICC needs more emphasis in the course of teacher education.

Having an experience in running ICC seminars for FE students in their Master Degree programme, I want to share my observations and reflections. I will discuss the socio-constructivist approach to teaching in which the Activity System Theory (AST) is grounded. I apply AST approach to assist my students' ICC development, as well as to show them ways of applying it in their language classroom. I will also discuss some models of intercultural competence which I refer to while working with the students. I also find the AST approach as an useful scheme for educational research (Siek-Piskozub 2013, 2014, 2015).

PD Dr. habil. Antje Stork, Philipps-Universität Marburg, Marburg, Niemcy
prof. UAM dr hab. Sylwia Adamczak-Krysztofowicz, Uniwersytet im. Adama
Mickiewicza w Poznaniu, Poznań, Philipps-Universität Marburg, Marburg, Niemcy
Mag. Victoria Storozenko, Philipps-Universität Marburg, Marburg, Niemcy
Dr. Angela Schmidt-Bernhardt, Philipps-Universität Marburg, Marburg, Niemcy

Das Museum des Warschauer Aufstands als Ort interkultureller Begegnung

In dem Projektseminar, Warschauer Aufstand – Spurensuche nach 70 Jahren' arbeiteten im Mai 2014 Studierende des Instituts für Angewandte Linguistik der Adam Mickiewicz-Universität Poznań, Polen, und des Instituts für Schulpädagogik der Philipps-Universität Marburg, Deutschland, in Kooperation mit dem Museum des Warschauer Aufstands in Warschau an der Entwicklung von didaktisch-methodischen Materialien zum Warschauer Aufstand. Die Arbeit erfolgte in unterschiedlichen Kleingruppen, die vielfältigen Raum zu interkulturellen Erfahrungen boten.

In diesem Vortrag wollen wir die Eignung des von der Stiftung für deutsch-polnische Zusammenarbeit und dem PROMOS-Programm des DAAD geförderten Projekts als Ort der interkulturellen Begegnung untersuchen. Als Analyseinstrument dient uns ein von uns konzipiertes Lerntagebuch, in das die am Projekt beteiligten Studierenden vor, während und nach der Projektwoche Eintragungen vornahmen. Im Fokus unseres Interesses stehen zum einen die inhaltliche Reflexion des Projektthemas und zum anderen die Sicht auf die museumspädagogische Inszenierung.

dr Augustyn Surdyk, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
dr Anna Urban, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

From "Dirty Dancing" to "Hope Springs". On mistranslated film titles into Polish

In the paper the authors will present and analyse examples of mistranslated film titles into the Polish language, selected from a database of over 1000 titles. Different film translation strategies and procedures will be discussed with reference to the literature of the subject. In the conclusions the authors will attempt to explain the reasons for the selection of translation strategies in different film genres.

dr Anna Szczepaniak-Kozak, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
prof. UAM dr hab. Sylwia Adamczak-Krysztofowicz, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań, Philipps-Universität Marburg, Marburg, Niemcy

Hate speech: the methodology and preliminary findings of the RADAR project

Theoretical and empirical studies concerning intercultural communication and related competences seem to concentrate either on collecting evidence that such competences are necessary and useful or on the methods and techniques which can foster their development in formal and/or non-formal learning settings. The basic tenet, and possibly drawback, of so-oriented studies is their assumption that interlocutors are cooperative in nature and that their attitude to representatives of other cultures is by definition positive and consensus seeking. From this perspective, intercultural misunderstandings are presented as originating in such interlocutors' lack of appropriate (inter-)cultural awareness and sensitivity or low communicative competence in their mother and/or foreign language. However, according to the authors of this presentation, most studies seem to neglect the fact that numerous interlocutors' speech and nonverbal behavior is intentionally impolite and motivated by their racist and/or xenophobic views, which becomes visible in contact with representatives of other cultures, nationalities or countries. Such speakers' behavior may take the form of physical attacks while their linguistic performance may include verbal/nonverbal signs of their prejudiced stance.

Linguistic performance which is motivated by aggressive nationalism, intolerance or discrimination is termed hate speech. The available scientific literature on this topic is scant, except for some studies fuelled by the theoretical assumptions of Critical discourse analysis. There are no clear and precise criteria what constitutes an act of verbal and nonverbal violence. Our presentation aims therefore at 1) presenting the methodology of the RADAR project (Regulating Anti-Discrimination and Anti-Racism) financed by the European Commission which is devoted to conducting research on hate speech directed towards immigrants in Europe and 2) listing characteristic features of hate speech on the basis of newspaper articles collected throughout 2014 and 2015 from Polish mass media, including electronic ones.

dr Adam Szeluga, Uniwersytet Gdański, Gdańsk

Was kann moderne Linguistik für die Glottodidaktik leisten? Zwischen Theorie und Praxis

Der Beitrag behandelt einige Aspekte der Wechselbeziehungen zwischen Linguistik und Fremdsprachendidaktik und setzt sich zwei Hauptziele:

1. Ausgewählte Forschungskonzepte der kognitiven Linguistik zu präsentieren (u.a. Kategorisierungsmuster in der MS und FS, semantische radiale Netze, fremdsprachliche Verstehensprozesse) und
2. Ihre potentiellen applikativen Möglichkeiten für die Entwicklung der Glottodidaktik (in

Theorie und Praxis) darzustellen.

In Anlehnung an das sog. glottodidaktische Gefüge (Pfeiffer 2001) wird dabei versucht, wichtigste Komponenten des Fremdsprachenunterrichts effektiver gestalten zu lassen.

prof. UAM dr hab. Janusz Taborek, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu, Poznań

Quo vadis lexicographia? Zum Stand und Perspektiven der deutsch-polnischen Lexikografie

[brak abstraktu]

dr Dominika Topa-Bryniarska, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice

Między percepcją a opinią – kilka uwag o strategiach perswazyjnych w recenzji filmowej

Celem badania jest wyłonienie mechanizmów, pozwalających nadać dyskursowi określoną orientację pragmatyczną i wprowadzić odbiorcę w pojęciowy świat nadawcy. Ponieważ gatunki medialne (w szczególności opiniotwórcze) odrzucają prostą referencję, w analizie skupiam się na strategiach perswazyjnych i mechanizmach dyskursywnych, związanych z konwencją badanego gatunku, za pomocą których nadawca „koduje” własny punkt widzenia, aktywując różne typy efektów pragmatycznych i argumentacji emocjonalnej, jak np. asocjacje, definicje, implikatury, presupozycje, nagromadzenie wartości, hiperbolizację czy pytania, co z kolei staje się przyczynkiem do zastanowienia nad deliberatywnym wymiarem recenzji filmowej i podległym mu wymiarem demonstratywnym. Wspomniane strategie odzwierciedlają większość perswazyjnych technik stosowanych w dyskursie reklamowym (hybrydyzacja gatunku). Ponieważ nasze postrzeganie świata jest względne, strategie stosowane przez dziennikarzy mają na celu wyeliminowanie procesu weryfikacji informacji zarówno przez działanie projekcyjne, tj. utrzymanie i/lub wzmocnienie identyfikacji z prezentowanym systemem wartości, jak i działanie narzucające, tzn. dążące do intensyfikacji i zmiany tego systemu.

Dr. Reinhold Utri, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Anmerkungen zur Sprache der österreichischen Juristen

Das Österreichische Deutsch ist eine Varietät des Deutschen. Diese sprachliche Variante existiert aus verschiedenen Gründen, hat eigene Kennzeichen Merkmale (Aussprache, Lexik, Grammatik, Idiomatik) und entwickelt sich auch weiter. Zur Plurizentrik des Österreichischen Deutsch gibt es schon etliche Untersuchungen.

Allerdings sind österreichische Fachsprachen noch nicht oft untersucht worden, insbesondere nicht im Hinblick auf zukünftige Möglichkeiten für die polnische Translatork bzw. Glottodidaktik. Ich möchte am Beispiel von juristischen Texten die Plurizentrik des Österreichischen Deutsch den ZuhörerInnen näher bringen

dr Aleksandra Wach, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

dr Marina Jakowlewa-Pawlik, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
Poznań

Ocena użyteczności języka ojczystego (polskiego) w uczeniu się gramatyki języków obcych (angielskiego i rosyjskiego): wyniki badania

Rola języka ojczystego w uczeniu się i nauczaniu języka obcego, po dekadach odrzucania go na rzecz nauczania monolingwalnego, ponownie staje się tematem przyciągającym uwagę badaczy i nauczycieli. We współczesnych publikacjach podkreśla się funkcję języka ojczystego jako źródła koncepcyjnej wiedzy na temat języka, jego struktury i funkcji. Język ojczysty jest zatem systemem odniesienia dla ucznia języka obcego, ułatwia bowiem

kognitywne przetwarzanie danych językowych i stanowi użyteczną bazę do uczenia się języka obcego. Świadome odnoszenie się do języka ojczystego podnosi wrażliwość i świadomość językową.

W referacie przedstawione zostaną wyniki badania, w którym grupa 66 studentów filologii rosyjsko-angielskiej oceniła użyteczność polskich tłumaczeń jako podstawy do zrozumienia znaczenia i formy wybranych struktur gramatycznych w języku angielskim (różnym strukturalnie od polskiego, którego uczestnicy badania uczą się dłużej) i języku rosyjskim (bardziej zbliżonym do języka polskiego, którego uczestnicy uczą się krócej). Zbadano różnice w postrzeganiu użyteczności odwoływania się do języka polskiego w uczeniu się obu języków oraz korelację pomiędzy długością uczenia się języka a postrzeganiem roli języka polskiego w zrozumieniu jego gramatyki. Implikacje dydaktyczne dotyczą zasadności wprowadzania technik wykorzystujących język ojczysty w procesie nauczania struktur gramatycznych w języku obcym.

dr Anna Walicka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Rola przekładu tekstów naukowych w kształceniu studentów neofilologii

Wpisane w kształcenie neofilologów nauczanie przekładu zdaje się stwarzać ogromne możliwości rozwijania szerokiego zakresu kompetencji u studentów neofilologii, wykraczającego znacznie poza obszar kompetencji wyłącznie tłumaczeniowych. Choć w stwierdzeniu tym nie ma nic nowatorskiego, to zmienia się jego przełożenie praktyczne w zmieniającym się dynamicznie społeczeństwie, ponieważ z oczywistych względów inne kompetencje stają się niezbędne studentom neofilologii w drugiej dekadzie dwudziestego pierwszego wieku.

Niemniej jednak przekład nadal może mieć ogromne znaczenie w kształtowaniu tychże kompetencji, co chcielibyśmy wykazać w naszym artykule w oparciu o wyniki własnych badań dotyczących nauczania przekładu tekstów naukowych oraz znaczenia tego rodzaju ćwiczeń praktycznych w kształceniu studentów trzeciego roku filologii romańskiej.

dr Joanna Wasiluk, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

Językowe środki manipulacji i perswazji w tekstach prasowych

Rozważania koncentrują się wokół środków stylistycznych i językowych wykorzystywanych w tekstach prasowych, stosowanych w celu oddziaływania na świadomość odbiorcy. Formy językowego oddziaływania mogą mieć charakter jawny bądź ukryty. Najbardziej powszechnym i efektywnym sposobem ukrytego oddziaływania na świadomość odbiorcy jest manipulacja językowa. Językowe środki manipulacji i perswazji to, przede wszystkim, dobór odpowiedniej leksyki i umiejętne wykorzystanie przez autorów tekstów prasowych środków stylistycznych, w szczególności metafor i eufemizmów, które stanowią m.in. przedmiot prowadzonej analizy.

Dr. Anna Weigl, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel, Niemcy

„Neugier beflügelt unsere Wahrnehmung” – eine effektive Lernmethode im Fremdsprachenunterricht

Motivation im Fremdsprachenunterricht spielt, wie bei jedem menschlichen Handeln, eine zentrale Rolle. Es gibt unterschiedliche Motivationstypen; einer davon ist die Neugier. Die Neugier ist einer der stärksten Motivationstypen, weil er unserer menschlichen Natur zu Grunde liegt. Psychologen bezeichnen die Neugier als den wichtigsten Kern der Motivation.

In meinem Beitrag werde ich auf eine neue Unterrichtsmethode eingehen, die in sich gleichzeitig zwei didaktische Konzepte beinhaltet: Lernen durch Lehren und subjektorientiertes Lernen. Unter dem „subjektorientierten Lernen“ wird dabei die Verbindung eines konkreten Lerninhaltes an einen bestimmten Lerner verstanden.

Das Zusammenspiel von pädagogisch-anthropologischen und sozial-psychologischen Faktoren ermöglicht es, bei dieser Methode große Lerneffekte zu erzielen.

prof. zw. dr hab. Weronika Wilczyńska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

O pożytkach ze znajomości stereotypów etnicznych i społecznych

W naszym oświeconym i politycznie poprawnym społeczeństwie stereotypy mają zdecydowanie złą sławę, zwłaszcza gdy dotyczą kategorii społecznych czy etnicznych. Jednak nie zniknęły z naszego życia, a raczej przeniosły się na dalszy, mniej widoczny plan. W referacie postaram się pokazać, że mimo swego wątego potencjału poznawczego, stereotyp nadal pozostaje ważnym faktem kulturowym, i to nie tylko w wymiarze historycznym. Dotyczy to szczególnie komunikacji interkulturowej: na tym gruncie bowiem istotne jest nie tylko to, by stereotypy rozpoznawać, trzeba też potrafić je neutralizować, a może nawet przetworzyć tak, by okazały się korzystne. Zanalizowane pod tym kątem będą trzy współczesne przykłady: polski hydraulik we Francji (2005), afera Strauss-Khana (percepcja wzajemna: Francuzi, Amerykanie, 2011) oraz aktualna percepcja muzułmanina (uchodźcy i imigranci).

dr Magdalena Witkowska, PWSZ im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, Gorzów Wielkopolski

O zastosowaniu protokołu głośnego myślenia (TAP) w badaniu głośno wypowiadanych refleksji

Protokół głośnego myślenia (ang. Think-aloud Protocol, TAP) jest narzędziem zbierania danych w introspekcyjnych badaniach wypowiedzi ustnych, w tym głośno wyrażanych myśli. Umożliwia odkrywanie „wewnętrznej mowy” człowieka, tj. procesu myślenia, czyli tego, co trudno badać, i co ciągle wydaje się budzić duże zainteresowanie badaczy. Procedura zastosowania protokołu jest wymagająca, jednakże warta jest wysiłku ze względu na skuteczność zbierania danych. Celem referatu jest podzielenie się doświadczeniem w zakresie zastosowania protokołu głośnego myślenia oraz nagrań audiowizualnych. Autorka referatu uzyskała interesujące dane dotyczące procesu myślenia w trakcie wykonywania zadań dydaktycznych przez studentów-przyszłych nauczycieli języka angielskiego oraz ich refleksyjności.

dr Joanna Woźniak, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Pragmatische Phraseologismen in deutschen und polnischen Rechtstexten

Pragmatische Phraseologismen sind zumeist polylexikale, feste, vorgeformte und dadurch auch reproduzierbare Strukturen, deren Funktion vor allem im Bewältigen kommunikativer Situationen auf angemessene, soziokulturell und usuell erwartete Weise besteht. Damit erleichtern sie in erster Linie die mündliche Kommunikation und bilden zugleich durch rekurrenten Gebrauch in schriftlichen, vor allem stark konventionalisierten, Textsorten handliche Fertigteile für deren strukturelle Gestaltung.

Pragmatische Phraseologismen prägen insbesondere - neben Fachtermini und -kollokationen – den Charakter formelhafter und institutionell formalisierter juristischer Textsorten, wie Verträge, Gesetze, notarielle Urkunden oder gerichtliche Entscheidungen. Sie sichern u.a. die inhaltliche Kohärenz der Gesetzestexte sowie des ganzen Rechtssystems und helfen die juristischen Textsorten voneinander und von anderen Fach-Textsorten abzuheben.

Das Referat hat zum Ziel, pragmatische Phraseologismen in Hinsicht auf ihre grammatischen und textuellen Merkmale kurz zu charakterisieren sowie deren Funktionen in ausgewählten deutschen und polnischen juristischen Textsorten anhand zahlreicher Textbelege kontrastiv darzustellen.

dr Magdalena Zabielska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
mgr Magda Żelazowska, Uniwersytet Warszawski, Warszawa

A new variety of medical case reporting as a tool in ESP teaching as well as in medical training and professional development

In this paper, a new generic development in the medical case report will be presented as a potential tool in a variety of medical contexts. A case report describes new diseases or their novel aspects, and its new interactive type additionally allows readers to comment on published cases and features patients' first person narratives. This development may be a useful tool in medical English language courses, especially in terms of frequently used expressions, in medical training, exemplifying the process of *working up a case*, as well as in professional development, through acknowledging the patient's contribution and emphasising doctor's reflection.

mgr Marta Zawichrowska, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz

Kształtowanie TOŻSAMOŚCI wielokulturowej w nowoczesnej EUROPIE (jak czerpać z rzeki życia nie zapominając o źródle pochodzenia)

W refleksji nad Europą XXI wieku z naciskiem podkreśla się zjawisko wielokulturowości. Już od chwili powstania instytucji państwa można było zaobserwować tendencje asymilowania grup mniejszościowych do społeczności dominującej. Współcześnie, w dobie lawinowej emigracji zjawisko wielokulturowości przeżywa swój rozkwit. Niejednokrotnie jednak nie zdajemy sobie sprawy z jak wielkimi trudnościami natury językowej, psychologicznej i tożsamościowej zmagają się osoby wielokulturowe.

W swojej pracy chciałabym zastanowić się, dokąd zmierza współczesna KULTURA NOWOCZESNEJ Europy? Poszukam także odpowiedzi na pytanie, kim są współcześni Europejczycy – czy czują się obywatelami jednego państwa, czy może obywatelami Europy? Swoją szczególną uwagę chciałabym skupić na analizie wzajemnego oddziaływania europejskich kultur i języków, przybliżając pojęcia bilingwizmu i TOŻSAMOŚCI wielokulturowej. Przeanalizuję także wzajemne oddziaływanie na siebie języka pierwszego (L1) i języka drugiego (L2).

W swoim wystąpieniu udowodnię jak ważne są procesy adaptacyjne (z udziałem logopedy), których celem jest kształtowanie pełnej (zdrowej) osobowości wielokulturowej. Wykażę, że bycie osobą osadzoną w kilku kulturach to z jednej strony trudne i odpowiedzialne zadanie, ale z drugiej piękna przygoda smakowania bogactwa świata wszystkimi zmysłami.

Swoje rozważania oprę na przykładzie rodziny polskiego pochodzenia od ponad 20 lat mieszkającej w Luksemburgu.

dr Joanna Zinczuk-Zielazna, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Verbalne wskaźniki lęku w sytuacji społecznej ekspozycji. Doniesienie z badań

Celem przeprowadzonego badania było zweryfikowanie hipotezy, iż wyróżnione w literaturze (Ertel 1986; Weintraub 1989; Morreale, Spitzberg, Barge 2008) werbalne wskaźniki lęku – używanie zaimka „ja”, zaprzeczeń, partykuł, wyrażen dogmatycznych oraz tzw. explainers: spójników i wyrażen służących do wyrażania przyczynowości – częściej pojawią się w wypowiedziach osób zdiagnozowanych jako wysokolękowe i wypierające lęk niż u osób niskolękowych. W badaniu przesiewowym wzięło udział 570 studentów 14 różnych kierunków, z których wyłoniono 90 osób zakwalifikowanych, zgodnie z kryteriami Weinbergera, Schwartza i Davidsona (1979), do jednej z trzech grup: osób wysokolękowych (N=30), niskolękowych (N=30) i wypierających lęk (N=30). Zadanie badawcze polegało na wygłoszeniu kilkuminutowego przemówienia na temat cech, które osoba badana lubi w sobie bądź nie. Teksty zarejestrowanych wypowiedzi zostały przepisane i zanalizowane pod kątem opisanych w literaturze wskaźników lęku. Przeprowadzone analizy frekwencyjne potwierdziły

zakładaną tendencję, iż werbalne wskaźniki lęku (szczególnie Wskaźnik Dogmatyzmu) są dobrym predyktorem lękowego pobudzenia, różnicując osoby wysokolękowe, niskolękowe i wypierające lęk.

Lista uczestników konferencji / Teilnehmerliste

1. prof. UAM dr hab. Sylwia Adamczak-Krysztowicz
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
Philipps-Universität Marburg, Marburg, Niemcy
adamczak@amu.edu.pl

2. Prof. Dr. Ruth Albert
Philipps-Universität Marburg, Marburg
Niemcy
albert@staff.uni-marburg.de

3. dr Magdalena Aleksandrak
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
madaalek@amu.edu.pl

4. prof. zw. dr hab. Bolesław Andrzejewski
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
boland@amu.edu.pl

5. prof. UAM dr hab. Camilla Badstübner-Kizik
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
cbkizik@amu.edu.pl

6. Dr. Sandra Ballweg
Universität Bielefeld, Bielefeld
Niemcy
mail@sballweg.de

7. mgr Anna Berezowska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
anna.berezowska@amu.edu.pl

8. dr Małgorzata Bielicka
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
malgorzata.bielicka@amu.edu.pl

9. dr Hanka Błaszowska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
Hanka.Blaszkowska@amu.edu.pl

10. dr Agnieszka Błazek
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
blazek@amu.edu.pl

11. mgr Edyta Bochnia
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
bochniaedi@op.pl

12. Dr. Gregory Bond
Technische Hochschule, Wildau
Niemcy
bond@th-wildau.de

13. Prof. Dr. Bernhard Brehmer
Universität Greifswald, Greifswald
Niemcy
brehmerb@uni-greifswald.de

14. mgr Kamila Chmielewska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
k.chmielewska@amu.edu.pl

15. dr Luiza Ciepielewska-Kaczmarek
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
luizac@poczta.fm

16. mgr Andrzej Dąbrowski
Uniwersytet Warszawski, Warszawa
andrzej.dabrowski@uw.edu.pl

17. dr Justyna Duch-Adamczyk
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
jda@amu.edu.pl

18. dr Elżbieta Dziurewicz
Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice
ela.dziurewicz@gmail.com

19. Prof. Dr. Zbyněk Fišer
Masaryk University, Brno
Czechy
fiser@phil.muni.cz

20. Prof. Dr. Dr. Csaba Földes
Universität Erfurt, Erfurt
Niemcy
csaba.foeldes@uni-erfurt.de

21. mgr Izabella Gajewska-Głodek
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
izagg@amu.edu.pl

22. dr hab. Przemysław Gębał
Uniwersytet Jagielloński/Uniwersytet Warszawski, Kraków
p.gebal@uw.edu.pl

23. mgr Marian Glinka
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
margli@amu.edu.pl

24. dr Anna Godzich
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
vermilion84@gmail.com

25. dr Gabriela Gorąca-Sawczyk
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
gabriela.goraca@gmail.com

26. dr Joanna Górecka
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
jgorecka@amu.edu.pl

27. dr Iwona Grodź
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
iwogrodz@amu.edu.pl

28. dr Barbara Grucza
Uniwersytet Warszawski, Warszawa

29. prof. zw. dr hab. dr h.c. mult. Franciszek Grucza
Uniwersytet Warszawski, Warszawa

30. prof. zw. dr hab. Sambor Grucza
Uniwersytet Warszawski, Warszawa
sambor.grucza@uw.edu.pl

31. Prof. Dr. Almut Hille
Freie Universität Berlin, Berlin
Niemcy
Almut.Hille@fu-berlin.de

32. Prof. Dr. Sabine Hoffmann
University of Calabria, Arcavacata di Rende (CS)
Włochy
sabine.hoffmann@unical.it

33. dr Agata Hofman
Uniwersytet Gdański, Gdańsk
psyah@ug.edu.pl

34. dr Paweł Hostyński
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
hospaul@amu.edu.pl

35. dr Marina Jakowlewa-Pawlik
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
pawlikm@amu.edu.pl

36. dr Marta Janachowska-Budych
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
maja@amu.edu.pl

37. mgr Tomasz Janiak
Instytut Logistyki i Magazynowania, Poznań
tomasz.janiak@ilim.poznan.pl

38. dr Monika Janicka
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin
moni.janicka@gmail.com

39. mgr Jagoda Jaskuła
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
jjaskula@amu.edu.pl

40. mgr Agnieszka Jastrzębska
Uniwersytet Warszawski, Warszawa
jastrub@wp.pl

41. mgr Magdalena Jaszczyk
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
jaszczyk.mj@wp.pl

42. Dr. Sabine Jentges
Radboud Universiteit, Nijmegen
Holandia
s.jentges@let.ru.nl

43. dr Magdalena Jurewicz
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
magdalenj@wp.pl

44. dr Hanna Kaczmarek
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa
hannakaczmarek@poczta.onet.pl

45. dr Małgorzata Karczewska
Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra
M.Karczewska@in.uz.zgora.pl

46. prof. UAM dr hab. Eliza Karmińska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
eliza@amu.edu.pl

47. prof. zw. dr hab. Andrzej Kątny
Uniwersytet Gdański, Gdańsk
akatny@wp.pl

48. dr Joanna Kic-Drgas
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
j.drgas@tlen.pl

49. mgr Anna Kijoch
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
anna.kijoch@gmail.com

50. mgr Sławomira Kołsut
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
slawomira.kolsut@gmail.com

51. mgr Kornelia Kołupajło
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
kornelia.kolupajlo@amu.edu.pl

52. Prof. Dr. Frank G. Königs
Philipps-Universität Marburg, Marburg
Niemcy
koenigs@staff.uni-marburg.de

53. prof. Bogdan Kovtyk
Martin Luther University of Halle-Wittenberg, Halle
Niemcy
bogdan.kovtyk@medienkomm.uni-halle.de

54. dr Monika Kowalonek-Janczarek
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
monika@amu.edu.pl

55. dr Marek Krawiec
PWSZ im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu, Wałbrzych
marass24@wp.pl

56. dr Lucyna Krenz-Brzozowska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
luzyb@amu.edu.pl

57. dr Anna Krzywicka-Ustrzycka
Uniwersytet Opolski, Opole
anna.krzywicka@wp.pl

58. prof. UAM dr hab. Joanna Kubaszczyk
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
gluck@amu.edu.pl

59. mgr Katarzyna Kubaszczyk
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
kasia@infolepka.pl

60. dr Paweł Kubiak
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
pawel.kubiak@amu.edu.pl

61. dr Emilia Kubicka
Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń
ekubicka@umk.pl

62. mgr Agnieszka Kuśnierkiewicz
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
agkus@amu.edu.pl

63. mgr Tomasz Lis
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel
Niemcy
t.lis@slav.uni-kiel.de

64. dr Aleksandra Łyp-Bielecka
Uniwersytet Śląski w Katowicach, Sosnowiec
abalb@o2.pl

65. dr Anna Maciejewska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
an_ma@interia.eu

66. prof. UAM dr hab. Marcin Maciejewski
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
marcys@amu.edu.pl

67. Prof. Dr. Helga Marburger
Technische Universität Berlin, Berlin
Niemcy
helga.marburger@tu-berlin.de

68. dr Józef Marcinkiewicz
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
suvalka@poczta.onet.pl

69. prof. US dr hab. Jolanta Mazurkiewicz-Sokołowska
Uniwersytet Szczeciński, Szczecin
msjola@interia.pl

70. prof. zw. dr hab. Władysław Miodunka
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
w.miodunka@uj.edu.pl

71. Mag. Thomas Müller
Technische Universität Berlin, Berlin
Niemcy
t.mueller@tu-berlin.de

72. Prof. Dr. Bernd Müller-Jacquier
Universität Bayreuth, Bayreuth
Niemcy
mue-jac@uni-bayreuth.de

73. mgr Monika Nawracka
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
m.nawracka@gmail.com

74. Dr. Petr Nádeníček
Uniwersytet im. Christiana Albrechta w Kiel, Kiel
Niemcy
nadenicek@slav.uni-kiel.de

75. mgr Małgorzata Niemiec
ASO M. Romanowski S.J., Radom
gosiakowalik@wp.pl

76. dr Małgorzata Niemiec-Knaś
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa
m.n.knas@poczta.onet.pl

77. dr Agnieszka Nowicka
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
fik@amu.edu.pl

78. Prof. Dr. Norbert Nübler
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel
Niemcy
nuebler@slav.uni-kiel.de

79. M.A. John O Donoghue
Technische Universität Berlin, Wildau
Germany
john.odonoghue@th-wildau.de

80. dr hab. Monika Obrębska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
monika.obrebska@amu.edu.pl

81. dr hab. Magdalena Olpińska-Szkiełko
Uniwersytet Warszawski, Warszawa
m.olpinska@uw.edu.pl

82. dr Roman Opiłowski
Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
roman.opilowski@uni.wroc.pl

83. dr Izabela Orchowska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
izaorch@poznan.home.pl

84. dr Dorota Owczarek
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
owczarek@amu.edu.pl

85. prof. zw. dr hab. Waldemar Pfeiffer
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
pfeiffer@amu.edu.pl

86. mgr Elżbieta Piasecka
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
epias@amu.edu.pl

87. dr Anna Pieczyńska-Sulik
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
sul@amu.edu.pl

88. mgr Dagmara Płońska
SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny, Warszawa
dplonska@swps.edu.pl

89. dr Agnieszka Poźlewicz
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
apoz@amu.edu.pl

90. prof. zw. dr hab. Izabela Prokop
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
iprok@amu.edu.pl

91. mgr Aleksandra Przysiecka
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
alekprzy@amu.edu.pl

92. dr hab. Joanna Puppel
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
jpuppel@amu.edu.pl

93. PD Dr. habil. Claudia Radünzel
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel
Niemcy
c.raduenzel@email.uni-kiel.de

94. dr Magdalena Rozenberg
Uniwersytet Gdański, Gdańsk
m.rozenberg@wp.pl

95. dr Beata Rusek
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa
bearu@interia.pl

96. dr Paweł Rybszleger
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
pawerybs@amu.edu.pl

97. prof. zw. dr hab. Alicja Sakaguchi
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
a.sakaguchi@gmx.de

98. Dr. Angela Schmidt-Bernhardt
Philipps-Universität Marburg, Marburg
Niemcy
schmidt.bernhardt@gmail.com

99. prof. zw. dr hab. Teresa Siek-Piskozub
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
piskozub@amu.edu.pl

100. prof. zw. dr hab. Christoph Schatte
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
cees@amu.edu.pl

101. prof. UAM dr hab. Czesława Schatte
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
czescha@amu.edu.pl

102. prof. UAM dr hab. Barbara Skowronek
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
barbaras@amu.edu.pl

103. prof. UAM dr hab. Aldona Sopata
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
sopata@amu.edu.pl

104. PD Dr. habil. Antje Stork
Philipps-Universität Marburg, Marburg
Niemcy
astork@hotmail.de

105. Mag. Victoria Storozenko
Philipps-Universität Marburg, Marburg
Niemcy
victoria.storozenko@staff.uni-marburg.de

106. dr Augustyn Surdyk
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
SurdykMG@amu.edu.pl

107. dr Anna Szafernakier-Świrko
Uniwersytet Warszawski, Warszawa
a.szafernakier@uw.edu.pl

108. dr Anna Szczepaniak-Kozak
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
szczepaniakkozak@gmail.com

109. dr Adam Szeluga
Uniwersytet Gdański, Gdańsk
szeladam@poczta.onet.pl

110. prof. UAM dr hab. Janusz Taborek
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
janusz.taborek@amu.edu.pl

111. mgr Eva Teshajev
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
etesha@poczta.amu.edu.pl

112. dr Dominika Topa-Bryniarska
Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice
dominika.topa@gmail.com

113. dr Katarzyna Trojan
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
katro@amu.edu.pl

114. dr Anna Urban
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
aurban@amu.edu.pl

115. Dr. Reinhold Utri
Uniwersytet Warszawski, Warszawa
r.utri@uw.edu.pl

116. dr Aleksandra Wach
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
waleks@wa.amu.edu.pl

117. dr Anna Walicka
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
annawalicka@interia.pl

118. mgr Zdzisław Waliłko
Walpol Sp. z o.o., Zielona Góra
dominika@walpol.com.pl

119. dr Joanna Wasiluk
Uniwersytet Warszawski, Warszawa
j.wasiluk@uw.edu.pl

120. Dr. Anna Weigl
Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Kiel
Niemcy
aweigl@slav.uni-kiel.de

121. prof. zw. dr hab. Weronika Wilczyńska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
wil@amu.edu.pl

122. prof. UAM dr hab. Danuta Wiśniewska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
wis@amu.edu.pl

123. dr Magdalena Witkowska
PWSZ im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, Gorzów Wielkopolski
emwit@poczta.onet.pl

124. prof. UAM dr hab. Stephan Wolting
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
wolting@amu.edu.pl

125. dr Joanna Woźniak
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
asiuch@interia.pl

126. dr Magdalena Zabielska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
mzabielska@wa.amu.edu.pl

127. dr Marta Zawacka-Najgeburska
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
mzawacka@amu.edu.pl

128. mgr Marta Zawichrowska
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz
marta.zawichrowska@gmail.com

129. dr Joanna Zinczuk-Zielazna
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
jzinczuk@amu.edu.pl

130. dr Nadja Zuzok
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
nadjazuzok@yahoo.com

131. mgr Magda Żelazowska
Uniwersytet Warszawski, Warszawa
madziazelazowska@o2.pl

132. dr Sylwiusz Żychliński
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
sylwiusz@amu.edu.pl

Notatki

Notatki

Notatki

Notatki